

Aydaki Adam Tanpınar Romanı Üzerine Bir İnceleme

Derviş Deviren

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsüne Türk Dili ve
Edebiyatı Yüksek Lisans Tezi olarak sunulmuştur.

Doğu Akdeniz Üniversitesi
Şubat 2022
Gazimağusa, Kuzey Kıbrıs

Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü onayı

Prof. Dr. Ali Hakan Ulusoy
L.E.Ö.A. Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarım.

Prof. Dr. Adnan Akgün
Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı

Bu tezi okuyup değerlendirdiğimizi, tezin nitelik bakımından Türk Dili ve Edebiyatı Yüksek Lisans derecesinin gerekleri doğrultusunda hazırlandığını onaylarız.

Prof. Dr. Adnan Akgün
Tez Danışmanı

Değerlendirme Komitesi

1. Prof. Dr. Adnan Akgün

2. Prof. Dr. Şevket Öznur

3. Yrd. Doç. Dr. Gülseren Tor

ÖZ

Bu çalışmada “Büyülü Gerçekçilik” akımının Türk edebiyatındaki temsilcilerinden biri olan Nazlı Eray’ın *Aydaki Adam Tanpınar* romanı incelenmiştir. Nazlı Eray bu romanı yazarken İnci Enginün ve Zeynep Kerman’ın ortak olarak hazırladığı *Günlüklerin Işığında Tanpınar’la Baş Başa* kitabını kaynak kitap olarak kullanmıştır. Çalışmanın esas amacı Nazlı Eray’ın bu romanda adı geçen edebî şahsiyetleri hangi yönleriyle ele aldığını görmektir.

Nazlı Eray bu romanı yazarken Ahmet Hamdi Tanpınar’ın *Aydaki Kadın* romanına gönderme yapmıştır. *Aydaki Kadın* romanında odak noktası olan kişi Leylâ’dır. Tanpınar romanda Leylâ’nın herkesten çok uzakta, çok ayrı bir diyarda örneğin Ay’da yaşar gibi görüldüğünü belirterek karakterin uzaklığına vurgu yapar. Nazlı Eray da Tanpınar’ın sanatta devrini aşan taraflarıyla yalnızlığına dikkat çekmek ister ve bu nedenle romanına *Aydaki Adam Tanpınar* adını verir.

Çalışmanın birinci bölümünde Nazlı Eray’ın hayatı ve edebî kişiliği hakkında, daha sonra da edebî türlerden olan büyümlü gerçekçilik ve fantastik türler hakkında bilgi verilerek romanın kısa bir özeti eklenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde romandaki kişiler fiziksel, sosyal ve psikolojik durumları açısından incelenmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde de romandaki mekânlar değerlendirilmiştir. Dördüncü ve son bölümde genel olarak romandaki bakış açısı, zaman, dil ve üslûp incelenmiştir. Ancak Ahmet Hamdi Tanpınar sadece fiziksel, sosyal ve psikolojik durumu açısından değil, birçok yönden incelenmiştir.

Romanda bazı fantastik öğeler olduğu ve eser de büyümlü gerçekçilik türünde yazıldığı için büyümlü gerçekçilik ve fantastik türler hakkında bilgi verilmiştir.

Romandaki fantastik ögeler ayrı bir başlık altında incelenmemiş, metin içinde ilgili kısımlarda hangi olayların ve nesnelerin fantastik unsur özelliği taşıdığı belirtilmiştir.

Bu roman Nazlı Eray'ın da deyimiyle “Büyülü Belgesel Gerçekçilik” türünde yazılmış bir romandır.

Anahtar Kelimeler: Aydaki Adam Tanpınar, Aydaki Kadın, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nazlı Eray, Büyülü Gerçekçilik, Fantastik.

ABSTRACT

In this study, Nazlı Eray's novel *Aydaki Adam Tanpınar*, who is one of the representatives of the "Magical Realism" movement in Turkish literature, has been examined. Nazlı Eray used *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa* book as a source book, prepared by İnci Enginün and Zeynep Kerman, while writing this novel. The main purpose of this study is to see how Nazlı Eray deals with the literary figures that are mentioned in the novel.

Nazlı Eray made a reference to Ahmet Hamdi Tanpınar's novel called *Aydaki Kadın*, while writing this novel. Leyla is the focus point in the novel called *Aydaki Kadın*. Tanpınar emphasizes the distance of the character by stating that Leyla seems to live in a very different land and far away from everyone, for example, on the moon. Also, Nazlı Eray wants to draw attention to the loneliness of Tanpınar with his transcendent sides in his artwork, and therefore named her novel *Aydaki Adam Tanpınar*.

In the first part of the study, it is mentioned Nazlı Eray's life and her literary personality, then information about magical realism and fantastic genres, which are the literary genres and a short summary of the novel was added later. In the second part of the study the characters in the novel are examined in terms of their physical, social and psychological conditions. In the third part of the study the places in the novel are evaluated. In the fourth and last part, the point of view, time, language and style in the novel are examined. However, Ahmet Hamdi Tanpınar has been examined in many ways, not just in terms of physical, social and psychological state.

Since there are some fantastic elements and events in the novel and the work is written in magical realism, information about magical realism and fantastic genres

is given. The fantastic elements and events in the novel have not been examined under a separate heading and it has been stated which events and objects have the feature of fantastic elements in the relevant parts of the text. In Nazlı Eray's words, this novel is a novel written in genre of "Magical Documentary Realism."

Keywords: Aydaki Adam Tanpınar, Aydaki Kadın, Ahmet Hamdi Tanpınar, Nazlı Eray, Magical Realism, Fantastic.

TEŞEKKÜR

Bu alıőmamda yardımlarını esirgemeyen, bana yol gösteren değerli danıőman hocam, Prof. Dr. Adnan Akgün'e, desteklerini benden esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Gölseren Tor'a, yüksek lisans süreci boyunca bana yardımcı olan ve bana yol gösteren diğer tüm hocalarıma; beni kırmayıp ÖZ bölümünü İngilizceye çeviren Günay Kumbur'a, hiçbir zaman benden desteklerini esirgemeyen ve her zaman yanımda olan aileme teşekkür ederim.

KISALTMALAR

AAT Aydaki Adam Tanpınar

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vii
KISALTMALAR.....	viii
1 GİRİŞ.....	1
1.1 Nazlı Eray'ın Hayatı ve Edebî Kişiliği.....	1
1.2 Büyülü Gerçekçilik	2
1.3 Fantastik.....	4
2 AYDAKİ ADAM TANPINAR ROMANINDA KİŞİLER.....	9
2.1 Ahmet Hamdi Tanpınar.....	9
2.1.1 Fiziksel Durumu.....	9
2.1.2 Sosyal Durumu.....	10
2.1.3 Psikolojik Durumu.....	12
2.1.4 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Aşkları.....	15
2.1.5 Tanpınar Avrupa'da.....	18
2.1.6 Tanpınar'ın Günlükleri, Eserleri ve Bavulu.....	19
2.1.7 Ahmet Hamdi Tanpınar Hakkında Çıkan Dedikodular ve Ona Yapılan Eleştiriler.....	19
2.1.8 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Milletvekilliği Yılları.....	20
2.1.9 Ahmet Hamdi Tanpınar ve Anlatıcının Sohbetleri.....	20
2.1.10 Ders Sırasında Ahmet Hamdi Tanpınar.....	25
2.1.11 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Mehmet Ali Cimcoz ve Adalet Cimcoz'la Aralarının Bozulmasının Nedenleri.....	25

2.2 Nazlı Eray.....	26
2.2.1 Sosyal Durumu.....	26
2.2.2 Psikolojik Durumu.....	30
2.3 Garson.....	30
2.3.1 Sosyal Durumu.....	30
2.4 Muazzez Hanım.....	33
2.4.1 Fiziksel Durumu.....	33
2.4.2 Sosyal Durumu.....	34
2.5 Duşize Hanım.....	36
2.5.1 Fiziksel Durumu.....	36
2.5.2 Sosyal Durumu.....	37
2.6 Adalet Cimcoz.....	38
2.6.1 Sosyal Durumu.....	38
2.6.2 Psikolojik Durumu.....	40
2.7 Çeşminur Hanım.....	40
2.7.1 Fiziksel Durumu.....	40
2.7.2 Sosyal Durumu.....	40
2.8 Mehmet Kaplan.....	41
2.8.1 Fiziksel Durumu.....	41
2.8.2 Sosyal Durumu.....	41
2.8.3 Psikolojik Durumu.....	42
2.9 Nur Sabuncu.....	42
2.9.1 Fiziksel Durumu.....	42
2.9.2 Sosyal Durumu.....	43
2.9.3 Psikolojik Durumu.....	43

2.10 Baba.....	43
2.10.1 Fiziksel Durumu.....	43
2.10.2 Sosyal Durumu.....	43
2.11 Aynadaki Adam.....	44
2.11.1 Sosyal Durumu.....	44
2.12 Selami.....	44
2.12.1 Sosyal Durumu.....	45
2.13 Melek Kobra.....	45
2.13.1 Fiziksel Durumu.....	46
2.13.2 Sosyal Durumu.....	46
2.14 Arif.....	47
2.14.1 Fiziksel Durumu.....	47
2.14.2 Sosyal Durumu.....	47
2.15 İsmail Bey.....	47
2.15.1 Fiziksel Durumu.....	47
2.15.2 Sosyal Durumu.....	47
2.16 Ferdi Tayfur.....	47
2.16.1 Sosyal Durumu.....	48
2.17 Bekçi Mithat.....	48
2.17.1 Fiziksel Durumu.....	48
2.17.2 Sosyal Durumu.....	48
2.18 Mehmet Ali Cimcoz	48
2.19 Yahya Kemal.....	48
2.19.1 Sosyal Durumu.....	48
2.20 Ahmet Haşim.....	48

2.20.1 Sosyal Durumu.....	48
2.21 Faruk Bey.....	48
2.21.1 Fiziksel Durumu.....	48
2.21.2 Sosyal Durumu.....	49
2.22 Kemal Bey.....	49
2.22.1 Fiziksel Durumu.....	49
2.22.2 Sosyal Durumu.....	49
2.23 Sarı Fizikçi.....	49
2.23.1 Sosyal Durumu.....	49
2.24 Seniha Hanım.....	49
2.24.1 Sosyal Durumu.....	49
2.25 Kuzgun Acar.....	49
2.25.1 Sosyal Durumu.....	49
2.26 Tatyana Moran.....	50
2.26.1 Sosyal Durumu.....	50
2.27 Teo.....	50
2.27.1 Sosyal Durumu.....	50
2.28 Mehmet Ali Cimcoz.....	50
2.28.1 Sosyal Durumu.....	51
3 MEKÂNLAR.....	53
3.1 Lebon Pastanesi.....	54
3.2 Adalet Cimcoz'un Evi.....	54
3.3 Kurs Binası.....	54
3.4 Günışığı Kahvehanesi.....	55
3.5 Kuruçeşme/Alay Emmini Sokağı.....	55

3.6 Nazlı Eray'ın Evi.....	57
3.7 Maya Sanat Galerisi.....	58
3.8 Duşize Hanım'ın Evi.....	59
3.9 Narmanlı Yurdu.....	59
3.10 Lumirama.....	62
3.11 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Odası.....	62
4 DİL ve ÜSLÛP, ZAMAN, BAKIŞ AÇISI.....	65
4.1 Dil ve Üslûp.....	67
4.1.1 Söz Varlığı.....	67
4.1.2 Sanatlı Anlatımlar.....	67
4.2 Zaman.....	70
4.2.1 Nesnel Zaman.....	70
4.2.2 Vaka Zamanı.....	70
4.2.3 Yazma Zamanı.....	72
4.3 Bakış Açısı.....	72
5 SONUÇ.....	73
KAYNAKLAR.....	77

Bölüm 1

GİRİŞ

1.1 Nazlı Eray'ın Hayatı ve Edebî Kişiliği

1940 yılında Ankara'da doğar. İstanbul Kız Ortaokulu ve Arnavutköy Amerikan Kız Koleji'nden mezun olur. Ortaokul son sınıfta iken “Mösyö Hristo” adlı bir hikâye yazar. Ortaokuldayken ilk öyküleri *Varlık*'ta yayımlanır. “Yalnızlık Hikâyesi” adlı öyküsü *Varlık* dergisinde yayımlanan ilk öyküsüdür. Lise yıllarından itibaren hikâyelerini *Türk Dili*, *Varlık*, *Oluşum*, *Yazko – Edebiyat* gibi dergilerde yayımlar. Nazlı Eray on yedi yaşında iken Ege ile aşk yaşar. Ege, Nazlı Eray'ın ilk aşkıdır. Ege ona Arthur Rimbaud'yu, Comte de Lautreamont'u, Marki de Sade'ı ve Baudelaire'i öğretir. Ege ile yaşadığı aşk bitince Nazlı Eray İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden son sınıfta iken ayrılır ve Ankara'ya yerleşir.

1965 – 68 yılları arasında Turizm ve Tanıtma Bakanlığı'nda çevirmen olarak çalışır. İlk kocasının adı Lokumettin'dir. Lokumettin ile olan evliliğinden iki tane kızı olunca çalışma hayatına son verir ve kendini yazarlığa adar.

1971 yılında bir rahatsızlık yaşar ve bu nedenle hayatının iki yılı bir hastane odasında geçer. 1977 yılında konuk öğretim üyesi olarak Iowa Üniversitesi'ne gider ve burada bir dönem “Yaratıcı Edebiyat” dersleri verir. 1990 yılında Metin And ile tanışır ve evlenir.

İki yıl boyunca *Güneş* ve *Cumhuriyet* gazetelerinde köşe yazarlığı yapar. Yurtiçi ve yurtdışı radyo ve televizyonları için birçok oyun kaleme alır. Bir yıl Elhamra Tiyatrosu'nun kulisinde çalışmıştır. Hikâye ve roman türünde eserler veren yazarın ilk kitabı “Ah Bayım Ah” adını taşır. Nazlı Eray edebiyatımızda Büyülü Gerçekçilik akımının temsilcilerindendir.

1.2 Büyülü Gerçekçilik

Sanat alanında “büyülü gerçekçilik” terimini ilk kullanan kişi Alman sanat tarihçisi ve eleştirmeni Franz Roh'tur. “Büyülü gerçekçilik” terimini edebiyatta ilk uygulayan kişi ise İtalyan yazar ve eleştirmen Massimo Bontempelli'dir.

Özellikle Latin Amerikalı yazarlar eserlerinde büyüülü gerçekçilik akımına yer vermişlerdir. Arjantinli yazar Jorge Luis Borges'in *Alçaklığın Evrensel Tarihi* isimli eseri, ilk büyüülü gerçekçilik çalışması olarak kabul görmektedir. Büyülü gerçekçilik akımının en tanınmış yazarı Kolombiyalı yazar Gabriel Garcia Marquez'dir.

Büyülü gerçekçilik akımının en önemli özellikleri fantastik ya da tuhaf unsurlarla, gerçekçi unsurların karıştırılması ya da yan yana kullanılması, karmaşık anlatım tekniklerine ve temalara, ustalıklı zaman değişimlerine, rüyalara, yerel mitlere, cinlerle, perilerle dolu masalımsı hikâyelemeye yer verilmesi, dışavurumcu ve gerçeküstücü tanımlamaların ve esrarengiz bir şekilde korkunç, izah edilemez, şaşırtıcı ve hatta ani şok yaratacak unsurların kullanımınıdır.

Büyülü gerçekçilikte kullanılan doğaüstü unsurun doğal olanla bütünleşip kaynaşması gerekmektedir. Üslûp açısından bakıldığında zaman büyüülü gerçekçilik, benzetme, mecaz, mübalağa, tekrarlar, sembolizm, ironi ve paradoks gibi birçok söz sanatını kullanır.

Büyülü gerçekçilikte kronolojik bir zaman algısı yoktur. Büyülü gerçekçilik türünde yazılan eserlerde mitsel mekânların kullanımı, geçmişe dönüş ve geleceğe gidişler sayesinde oluşturulan çevrimsel bir zaman algısı vardır.

Üçüncü dünya ülkelerinin, Batı kapitalizmi, eğitimi ve teknolojisi ile karşılaşması sonucunda, bu ülkelerde edebiyat alanında büyümlü gerçekçilik akımı görülmeye başlamıştır.

Büyümlü gerçekçilik türünde yazılan bir eserde gerçek ve fantastik mükemmel bir şekilde birleşir. Esere doğaüstü unsuru katabilmek için yerel folklorla başvurulur. Eseri meydana getirmek için perilerle, cinlerle, hayaletlerle dolu masallardan; destanlardan, efsanelerden ve halk hikâyelerinden yararlanırlar. Bu türlerden faydalanmanın bir sonucu olarak mitsel bir geleneğin yansıması olarak ortaya çıkar ve bu mitsel yansımalar eserin fantastik kısmını oluşturur.

Büyümlü gerçekçi bir eserde karakterler daha çok gerçekleştirdikleri eylemlerle tanıtılmakta, karakterlerin ruhsal, psikolojik ve ahlaki özellikleri açıklanmamaktadır. Büyümlü gerçekçi eserlerde mitsel mekânlar kullanılır.

Bazen semboller ve çağrışımlar, bazen de halk hikâyeleri, masallar, efsaneler, destanlar ve düşler yardımıyla geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman iç içe geçer.

Üslûp açısından bakıldığında büyümlü gerçekçilik birçok söz sanatını kullanmaktadır.

Büyümlü gerçekçilik kavramı Türkiye'ye bir akım niteliğiyle 1980'li yıllarda ulaşır. Büyümlü gerçekçi eserlerde kahraman düş dünyasında yaşar. Büyümlü gerçekçilik fiziki dünyanın yasalarını göz ardı eder. Büyümlü gerçekçilik türünde yazılan bir eserde anlatılanlar inandırıcı bir şekilde sunulur.

Büyülü gerçekçi yazar hayata yeni bir bakış açısı getirmek amacıyla büyülü gerçekçi türde eserler yazar, bunun için de hayal gücünden yararlanır. Bundan dolayı bu tür eserlerde mantık ön plânda değildir.

Cervantes'in *Don Kişot* adlı eseri büyülü gerçekçi kurgunun ilk örneği olarak kabul edilir. Bu görüşe göre, “*edebiyatta ilk büyü ‘yel değirmenlerine saldırmakla’ başlar.*”¹

1.3 Fantastik

18. yüzyıldan başlayarak Fransa’da gelişen edebî bir türdür.

Fantastik metinler, çağrışımın doğal akışına uygunluk gösterse de hayal gücünün bile zor kabul edebileceği aşırı duygulanmalara, ütöpik düşüncelere yer verir. Bu türde yazılan metinler/eserler, oldukça süslüdür; masalımsı unsurlar da taşırlar. Bilim – kurgu romanlarında, destanlarda, korku filmi senaryolarında fanteziler görülür.

Fantastik kurgu sanatçının hayal gücü ile yeteneğini birleştirmesi sonucunda ortaya çıkan edebî bir türdür.

Bu tür eserlerde sanatçı, okuru bambaşka bir dünyaya götürür.

Fantastik eserlerde olağanüstü olaylar meydana gelir.

Fantastik eser gerçekleşmesi mümkün olmayan olaylar bütününe esas alır. Örneğin kanatlanan ve göz açıp kapayıncaya kadar zaman ve mekân değiştiren insanlar, dünyayı elinde döndüren büyücüler fantastik edebiyatın ilgi alanına girer.

¹ Yeliz Özge Toyman: *Nazlı Eray’ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekçiliğin Kurgusu İle Fantastik Unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, 2006, s. 28

Fantastik eserlerde zaman genellikle belli değildir ve iki dünya arasındaki geçişlilik çoğunlukla yer alır.

Fantastik tür şiirlerde ve alegorilerde görülmez. Fantastik düz anlamıyla algılanması gereken metinlerde görülür.

Fantastik edebiyat sadece fantastik kurguyu değil, bilim kurguyu, peri masallarını, destanları, efsaneleri, gotik eserleri, polisiye romanları, ütopyaları, mitolojileri, söylenceleri ve cinleri, perileri ve hayaletleri içeren korku romanlarını da kapsar. Çünkü bu tür eserler de fantastik niteliklere sahiptir.

Gerçekdışı öğeler içeren her eser fantastik eser değildir.

Fantastik eserin mekânları arasında fiziki gerçeklik de vardır. Fantastik eserlerde kahraman genellikle okuyucuyla özdeşleşebilen bir insandır.

Fantastik kurgular gerçekdışı ve gerçeküstü özellikler taşır. Fantastik, olağanüstüyle tamamen özdeşleşmiştir. Fantastik kurguda düş – gerçek birlikteliği vardır. Fantastik kurgu olay ağırlıklıdır. Fantastik edebiyat mitolojiye, sembollere ve doğaya ağırlık verir. Akla ve mantığa aykırılık çoğu kez fantastiğin belirleyici özelliğidir.

Fantastik edebiyatın kökleri antik çağlara kadar uzanır. *Gilgamiş Destanı*, fantastik türde yazılmış bir eserdir. Çünkü bu eser mitolojik unsurlar taşır.

“Mısır mitolojisi, anlatılara doğüstü kahramanlar getirerek eski çağ fantezilerini oluşturmuştur. Yunan mitolojisi, kullandığı tanrılarla, yarı tanrılarla farklı bir dünya gerçekliğini anlatıya kazandırmıştır.”² *Beowulf* hikâyesinin pek çok özelliği fantastiğe zemin hazırlamıştır.

² Yeliz Özge Toyman, *Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekçiliğin Kurgusu İle Fantastik Unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, 2006, s. 47

Destanlar da fantastik unsurlar taşıyan ürünlerdir. Örneğin *Oğuz Kağan Destanı*'nda Oğuz Kağan'ın doğumu ve üstün nitelikleri, dünyaya geldikten kısa bir süre sonra kırk gün içinde kımız içmesi, et yemesi, korkusuz bir yiğit olması fantastik unsurlardandır.

Dede Korkut Kitabı'nda da olağanüstü motifler bulunur. *Hüsn ü Aşk* ve *Mantıku't- Tayr* gibi bazı mesnevilerimizde de gerçeği değiştiren, mantığın sınırlarını zorlayan, hayalle, hayal gücüyle beslenen fantastik öğeler yer alır. “*Menakıbnâmeler, halk hikâyeleri ve özellikle masallar, kurmaca gerçekliğin sınırını zorlayacak derecede fantastik motiflerle doludur.*”³ Efsaneler ve mitolojiler de fantastik temellidir.

Fantastik 17. yüzyıldan itibaren edebî eserlerde görülmeye başlamıştır. Kepler *Somnium*'un *Rüya*, Cyrano de Bergerac'ın ise *Öteki Dünya* adlı eserleri yayımlanınca tür yaygınlaşmaya başlamıştır. Edgar Allan Poe'nun etkisiyle Barbey d'Aurevilly'in yazdığı *Şeytansılar* adlı romanı ve Villiers de l'isle – Adam'ın *Zalim Hikâyeler*'i fantastiğin ilk ürünleri olarak kabul edilir. Fantastiğin edebi tür olarak belirlediği dönem 1820'li yıllardır.

Romanın başında ben anlatıcı rüyasında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Narmanlı Yurdu'ndaki odasına gider.

Anlatıcı, roman boyunca ara sıra Duşize Hanım'ın yanına gider ve ona Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili bilgiler verir, bazen de Duşize Hanım yazara Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili bildiklerini anlatır.

³ Yeliz Özge Toyman, *Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekçiliğin Kurgusu İle Fantastik Unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, 2006, s. 47

Anlatıcı bir gece Alay Emimi Sokağı'nda dolaşırken gökyüzündeki dolunayın üzerinde Eski Türkçe ile yazılmış yazıları görür. Ayın üzerindeki yazıların Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait olduğunu anlar. O burada kendine "Ben Herkesin Babasıyım" diyen bir adamla tanışır ve adam ona ayın yüzeyindeki yazıların bir projeksiyonla ayın yüzeyine yansıtıldığını söyler. Bu yazıları ayın yüzeyine yansıtan kişi Arif'tir.

Anlatıcı ara sıra Tanpınar'ın Narmanlı Yurdu'ndaki odasına gider. Bir defasında yine Tanpınar'ın odasına gittiğinde masanın üzerinde Tanpınar'a ait bir günlük görür ve onu alır. Aldığı günlüğe karşılık kendi dünyasından bir şey bırakmayı düşünür ve cep telefonlarından birini odada bırakır; Tanpınar'a bir not yazar ve yazdığı notta ona cep telefonunu nasıl kullanacağını anlatır.

Romanda bir kurstan da bahsedilmektedir. Bu kurstaki öğretmenler ve öğrenciler ayın yüzeyine yansıyan Tanpınar'a ait yazıları çözmeye ve günümüz Türkçesine çevirmeye çalışır. Bu kursun amacı yazıları çözüp çevirisini de yaptıktan sonra bunları herkese dağıtılabilecek bir kitapçık haline getirmektir.

Anlatıcı bir yandan da Tanpınar'ın kendisiyle iletişim kurmasını beklemektedir. Bir gün Alay Emimi Sokağı'nda dolaşırken ayın yüzeyinde Tanpınar'ın resmini görür. Tanpınar'ın ağzı oynamakta ancak ne söylediği anlaşılmamaktadır, çünkü sesi duyulmamaktadır. Bunun üzerine anlatıcı kurs binasına gider. Oradaki öğrencilerden biri telefonla ayın yüzeyine yansıtılan görüntünün videosunu çeker. Bunun üzerine öğretmenler ve öğrenciler video kaydını izleyerek Tanpınar'ın ne dediğini çözmeye çalışır; bir süre sonra Tanpınar'ın ne dediğini çözerler. Tanpınar telefonu kullanamadığını söylemektedir. Kurstakiler Tanpınar'ın bu söylediğine bir anlam veremez; ancak anlatıcı bu mesajın kendisine gönderildiğini anlar.

Bir gece Tanpınar'ın resmi yine ayın yüzeyinde belirir. Tanpınar ona ikinci bir mesaj vermektedir. Tanpınar ikinci mesajında "Lebon Pastanesi" demektir. Tanpınar'ın ikinci mesajını alan anlatıcı Lebon Pastanesi'ne gider. Orada otururken bir yandan da Tanpınar'ın odasından aldığı günlüğü inceler, ancak Osmanlıca bilmediği için defterdeki yazıları okuyup anlayamaz. Orada çalışan garsonlardan biri Nazlı Eray'ın elindeki defteri görür ve onun Osmanlıca bir defter okuması garsonun ilgisini çeker. Anlatıcı garsona bu defterin kendisi için değerli olduğunu ancak Osmanlıca bilmediği için defterdeki yazıları anlamadığını söyler. Garson da ona Osmanlıca bildiğini ve yardımcı olabileceğini söyler.

Anlatıcı garsonun bu teklifini kabul eder ve Lebon Pastanesi'ne gittiği zaman garson ona defterdeki yazıları okur. Böylelikle anlatıcı Ahmet Hamdi Tanpınar hakkında daha fazla bilgi öğrenir.

Anlatıcı bir gün yine Narmanlı Yurdu'na gider ve orada Muazzez Hanım'la tanışır. Muazzez Hanım Narmanlı Yurdu'nda Tanpınar'ın kahvesini yapan kişidir. Muazzez Hanım ile arkadaş olan anlatıcı Narmanlı Yurdu'na yaptığı ziyaretler sırasında ondan Tanpınar ve Tanpınar'ın çevresi hakkında çok şey öğrenir.

Adalet Cimcoz, Mehmet Kaplan, Çeşminur Hanım, Kadavra Kadın ve Aynadaki Adam ile de tanışan anlatıcı onlardan da Tanpınar ile ilgili bilgi alır. Yine anlatıcı romanda birkaç kez Ahmet Hamdi Tanpınar ile de karşılaşır ve onunla sohbet eder.

Bölüm 2

AYDAKİ ADAM TANPINAR ROMANINDA KİŞİLER

2.1 Ahmet Hamdi Tanpınar

2.1.1 Fiziksel Durumu

Çirkince, kısa boylu bir adamdır. Tozlu ayakkabıları, gür kaşları ve kor gibi yanan gözleri vardır.

Tanpınar'ın fotoğrafı ayın yüzeyine yansıtıldığında Tanpınar'ın ağır kirpikleri vardır ve bu kirpikler gözlerine hülyalı bir hava vermektedir. Hayal dolu gözleri ve ucu sanki altın tozuna batırılmış kirpikleri vardır.

Anlatıcı, Ahmet Hamdi Tanpınar ile parkta ilk kez karşılaştığında Tanpınar'ın üzerinde eskice bir palto, boynunda bir kravat ve ayaklarında tozlanmış ayakkabıları vardır, saçları arkaya doğru taranmıştır. Koyu kadife gözleri olan bir kişidir.

Anlatıcı, Tanpınar ile Maya Sanat Galerisi'nde karşılaştığında Tanpınar'ın üstünde bej renkli bir pardösü vardır.

Romanın sonlarına doğru anlatıcıyla tekrar karşılaşan Tanpınar'ın ağzında Paris'te yaptırdığı takma dişleri vardır.

2.1.2 Sosyal Durumu

Bir hoca, bir memur ve bir profesördür; taşradan İstanbul'a gelmiştir.⁴ Tanpınar ilk çocukluk ve gençlik günlerini Ergani Madeni, Sinop, Kerkük, Siirt ve Musul'da;

⁴ Nazlı Eray, *Aydaki Adam Tanpınar*, Doğan Kitap, İstanbul, 2014, s. 15

15 – 17 yaşlarını da Antalya’da geçirmiştir.⁵ Tanpınar Ankara Lisesi’nde görev yapmıştır. 1927 yılında Ankara’da Gazi Terbiye Enstitüsü edebiyat öğretmenliğine atanmıştır. Kadıköy Lisesi’nde ve Güzel Sanatlar Akademisi’nde önce geçici olarak sanat tarihi öğretmenliğine, daha sonra da bu göreve aslî olarak tayin edilir. Aynı zamanda estetik ve mitoloji dersleri de verir. Bir süre de Bağlarbaşı Amerikan Kız Koleji’nde Türk edebiyatı dersi vermiştir. 15 Kasım 1939 tarihinde İÜ Edebiyat Fakültesi’nde açılan XIX. Asır Türk Edebiyatı Kürsüsü’nün başına getirilir.

1946- 1948 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı müfettişliği de yapar. Millî Eğitim Bakanlığı müfettişliğinden sonra 1948 yılında Güzel Sanatlar Akademisi’ne atanır. 29 Aralık 1949 tarihinde İÜ Edebiyat Fakültesi Yeni Türk Edebiyatı profesörlüğüne atanan Tanpınar ölene kadar bu görevde kalır.⁶

Parasızdır ve hep para sıkıntısı çeker. (AAT/15) Tanpınar o kadar parasızdır ki açlığını fındıklarla bastırır. (AAT/57) Tanpınar hayatı boyunca parasızlığını yenemez.⁷ Hastaneden ve hapisaneden çıktığı zaman, gurbetten döndüğü zaman, asker terhislerinde hep parasızdır.⁸

Evi yoktur ve Beyoğlu’nda izbe gibi bir yerde, karmakarışık ve rutubetli bir odada yaşar. 1943 – 1951 yılları arasında Narmanlı Yurdu’nda, milletvekilliği yaptığı yıllarda ise Ankara’daki Evkaf Apartmanları’nda bir odada kalır.

Cebinde borç senetleri vardır. Borç içinde olan Tanpınar İş Bankası Yayınları’ndan avans ister; o yıllarda İş Bankası Yayınları’nın yayın danışmanı Hasan Âli Yücel’dir. Borçlarını kapatmak için yakın dostlarından borç ister, piyango biletleri

⁵ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar’la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 22

⁶ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar’la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 42 – 49

⁷ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar’la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 51

⁸ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar’la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s.144

alır ve kumar oynar. Ancak Tanpınar iyi bir kumarbaz değildir. Beyoğlu'nda bezik ve poker oynadığı arkadaşları vardır. Tanpınar'ın kumar arkadaşları İhsan Kongar, Avni Yakalıoğlu, Sabahattin Eyüboğlu ve Mehmet Ali Cimcoz'dur. Kız kardeşine ve onun ailesine de bakar.

Yaşadığı dönemde beklediği ilgiyi görmemiş ve hep bu beklentiyle didinip durmuştur.

Tanpınar'da Paris hülyası, aşk ve kadın açlığı vardır. Hayatında ona göz kırpan şansları kullanamadığının farkındadır ve bu şansları kaçırdığı için hayıflanır.

Tanpınar çevresizdir ve yalnız bir adamdır, her zaman itilmiş ve dışlanmış. Tanpınar gittiği Avrupa şehirlerinde de kendini yalnız hisseder. Brüksel'de iken yalnızlık büsbütün üstüne çöker. Belçika ve Hollanda'ya yaptığı geziler sırasında yalnız olduğunu daha çok hisseder.⁹ Londra'da gördüğü Türkler onu oyalar; fakat yalnızlığını unutturamaz.¹⁰ Günlerini yalnız ve tek başına geçirir. Mehmet Ali Cimcoz'lar ve Nüzhet Suman'lar Tanpınar'ı yılbaşına çağırmaz.¹¹ Bazı geceler odasında yapayalnızdır ve önünde dizeleriyle oynadığı bir şiiri vardır.

Sigara, kahve ve içkiyi çok içer, içkiyi çok içtiği için sürekli Cerrahpaşa Hastanesi'ne gider ve muayene olur. Dağınık ve düzensiz bir hayatı vardır, bakımsızdır. Sabah kahvaltısında sigara içer, öğlen yemeğini fakültede, akşam yemeğini ise ya bir arkadaşında ya da Balık Pazarı'nda bir yerde yer. Asmalımescit'te meyhane arkadaşları vardır; bazı geceler oraya gider ve yazar çizerlerden biraz uzaklaşır.

Arkadaşları ona "Kırtipil Hamdi" diye bir lakap takar.

⁹ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 72

¹⁰ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 89

¹¹ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 140

Beethoven dinler. Özellikle de Beethoven'ın Beşinci Senfonisi'ni ve üçüncü piyano konçertosunu çok dinler.

Ahmet Haşim'le bir yakınlık kurar ve onun Bahariye'deki evine gidip gelir.

Dünyanın farkında olan bir adamdır. Tanpınar günlüklerinde doğa tasvirlerine yer verir, dünyadaki güzelliklerin farkındadır. Örneğin İngiltere'de iken Hyde Park'a giden Tanpınar orada kuğuların uçuşunu seyrederek. Kuğunun uçuşunun ve suda kanatları açık bir şekilde ilerleyişinin yeryüzünde görülebilecek en güzel şeylerden biri olduğunu söyler.¹²

İlkbaharda Boğaz sırtlarında yürüyüş yapar.

Dedikodu yapmayı sever. 20 Ağustos 1953 tarihinde yazdığı günlükte Tanpınar, arkadaşlarının dedikodusunu yapar. Arkadaşlarından şu şekilde bahseder:

*“Macit anlayışlı, fakat entelektüel değil. Hem hiç değil. Son zamanlarda karı koca yeni, mesela bu sene içinde yeni bir hamle yapmışa benziyorlar. Macit'in Rilke'yi sevmiş olması oldukça tuhafıma gitti... Macit bilakis şiirin dışında.”*¹³

Aynaları çok sever ve yaşadığı her yere ayna asar. Fala inanır. Ankara Erkek Lisesi'nde öğretmenlik yaptığı zamanlarda Mamak'ta fal baktırır ve falcı ona hayatını iki kadının mahvedeceğini söyler. Kafka adlı siyah bir kedisi vardır.

2.1.3 Psikolojik Durumu

Romanda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın genç ve güzel kadınlara olan düşkünlüğünden bahsedilir, bazı kadınların vücudunu içki kadehine benzettiği de söylenir. 23 Ekim 1960 tarihinde bir arkadaşının evine giden Tanpınar orada bulunan esmer bir kadının vücudunu kadehe benzetir¹⁴; Tanpınar Ayşe Kapani'nin de bir içki

¹² İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 89

¹³ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 93

¹⁴ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 221

kadehine benzediğini söyler.¹⁵ Tanpınar günlüklerinde kadınlardan bahseder ve onlardan etkilendiğini de gizlemez.

Örneğin Gare de l'Est'deki kilisenin civarında dolaşırken iki kıza rastlar. Bu kızlardan biri Rum veya Ermeni'dir ve ufak tefek, esmer bir kızdır. Diğer kız ise her milletten olabilecek kadar güzeldir. Bu iki kadın Tanpınar'ı bir mıknatıs gibi çeker. Tanpınar kızlardan birinin kirpiklerinin çok güzel olduğunu söyler ve kızın gözlerinin içini bir bahçeye benzetir. Paris'te iken bir iki kız daha Tanpınar'ın ilgisini çeker. Tanpınar kızlardan birinin yüzünün bir dua kadar güzel ve derin olduğunu söyler.¹⁶

Hayatında kadın olmaması Tanpınar'ı mahvedip bitirmiştir. Tanpınar evlenememiş, hastalıkları, borçları, şiirleri ve karmakarışık dünyasıyla yalnız kalmıştır. Her zaman yaşamında ileri doğru atılmaya çalışır; ancak vaktinden önce yaşlanmış bedeni, onu hiç bırakmayan ürtikeri, parasızlığı, evhamları, hayalleri, rüyaları, rüyalarından kaçan gözde kadınları ve borçları ona engel olur.

Tanpınar bir hülya adamıdır. Antalyalı bir genç kıza yazdığı mektupta Antalya'daki meyve bahçelerinde dolaşırken kendisinin yavaş yavaş bir hülya adamı olduğunu söyler.¹⁷ 1953 yılında Tanpınar bir mecmua çıkarıp faal yazıya başlamak ister. Ölümünden bir yıl önce bile *Dünyam* adlı bir dergi çıkarmayı hayal etmektedir.¹⁸ Gençliğinde Avrupa'ya gidebilmiş olsa kendi yaşındaki düşünür ve sanatçılarla arkadaş olabileceğini hayal eder.¹⁹ Tanpınar Paris'te iken de sürekli hayaller kurar.²⁰

¹⁵ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 238

¹⁶ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 61

¹⁷ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 22

¹⁸ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 37

¹⁹ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 51

²⁰ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 102

30 Ağustos 1960 tarihinde not aldığı günlüğünde bir kadına âşık olabilmenin ve on beş sene evvelini bulabilmenin hayalini kurar.

Anlatıcı, Tanpınar'ın içindeki korku olgusunun çocukluğuna dayandığını ve bu korkunun da büyükannesinin bahçesinde gördüğü dut ağacından kaynaklandığını söyler. Tanpınar küçük bir çocukken büyükannesinin bahçesinde üç insan eninde bir karadut ağacı vardır; bu ağacın dibi düşen dutlarla kan gölü gibi olur. Tanpınar'ın büyükannesi bu ağacın eski bir şehit olduğuna inanır ve gece olunca ağacın dibindeki kıpkırmızı gölün etrafına mumlar diker ve onları yakar. Bu görüntü Tanpınar'ı çok korkutur. Bu dut ağacının görüntüsü gözünün önünden gitmez. Ağacı rüyasında görür ve korkuyla uyanır. Tanpınar *Kerkük Hatıraları* 'nda, günlüklerinde ve mektuplarında bu dut ağacından bahseder.

Tanpınar'da tutuklanma korkusu da vardır. 1927 yılında Harbiye İhtiyat Mektebi'nde hapis yatan Tanpınar bu hikâyeyi bilenlerin onu açıklamalarından korkar. İşte bu Harbiye'deki hapis olayı da Tanpınar'ın korkularını beslemektedir.

Necip'in ve Nihat'ın kendisinin hapiste yattığını herkese söyleyip şantaj yapmalarından korkar.²¹ Kanser olmaktan, borçlarını ödeyememekten ve ölümden korkar. Kız kardeşinin sağlık sorunları da Tanpınar'ı çok korkutur.²² Yıllar geçtikçe Tanpınar'ın korkuları daha da artar. 1961 yılında bir gece yarısı öksürükle uyanır ve gelecek seneyi göremeden öleceğini düşünür ve bundan korkar.²³

Tanpınar'ın annesi Musul'da iken tifo hastalığına yakalanır ve ölür; Tanpınar annesinin ölümünün tesiri altında kalır. *Aydaki Adam Tanpınar* romanında Tanpınar annesinin ölümünün etkisi altında kalmasını şu şekilde anlatır:

²¹ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 335.

²² İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 275

²³ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 278

“Önümde yeşil çuha. Beyoğlu'nun karanlık sokaklarından biri... Giriyorum içeri ve önümde yeşil çuha...

Masada iskambil destesi karıştırılıyor, kartların birbirine değerken çıkardığı ses. Elime gelen kartlara bakıyorum. Kupa kızı, sinek ikilisi, karo vale...

Birden önümde, masanın üstündeki yeşil çuha fıldır fıldır dönmeye başlıyor. İskambiller, desteler, kartlar, karşımda oturan kirli yüzlü adamlar birbirine karışıyor. Ufacık noktalar oluyorlar...

Birden Kandilli vapurundayım. Serin bir rüzgâr yüzüme çarpıyor hafifçe. Bir fincan kahve içiyorum. Sigaramı yaktım. Derin bir nefes...

Annem! Annemin cesedini görüyorum karşı koltukta. Oturmuş bana bakıyor. Annemin cesedi cam kenarına oturmuş.

Sıtma tutmuş gibi titremeye başlıyorum. İnanamıyorum gördüğüme. Annem, annem oturuyor karşımda.

İzbe kumarhanedeki masanın üstündeki yeşil çuha, annemin cami avlusundaki tabutuna sarılmış yeşil bez oluyor birdenbire!

Bir ezan sesi beynimin içinde patlıyor.

Ter içinde uyanıyorum.

Ben, Kırtipil Hamdi, annemin cesedini gördüm Kandilli vapurunda. Bir kriz... Ter içindeyim, titriyorum.” (AAT/102 – 103)

Tanpınar evhamlı biridir. Göğsü sıkışmaya başlayınca sigarayı bırakma zamanının geldiğini düşünür. Gündüz yediği istiridyeden ve akşam yediği yemeklerden dolayı ürtiker olacağını düşünür ve bu onu korkutur.

İçine kapalı ve içine kilitlenen, ruhu fırtınalı bir adamdır. Tanpınar huzursuzdur. Dışlerinin çekilmesi ve borçlarının olması onu huzursuz yapar. Tanpınar kıskanç bir kişidir. Hasan Âli Yücel'i kıskanır.²⁴

Yaşlanmışlık ve geç kalmışlık duygusu içindedir. Geceleri uykusu kaçınca Nembutal adlı bir uyku ilacı içer. Kendini çirkin bulur. Borçları vardır ve bu borçlar onun canını sıkar. Mahcup bir kişidir.

2.1.4Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Aşkları

Ahmet Hamdi Tanpınar Nesteren'e âşıktır ve onu bir ömür boyu sevmiştir. İkisi de aynı fakültede öğretmendir. Nesteren, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın en yakın

²⁴ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 328

arkadaşlarından biri olan Yunus Kâzım Köni ile evlenir.²⁵ Tanpınar, Nesteren'i yakın arkadaşıyla evlendikten sonra da görür.

Muazzez Hanım anlatıcıya Nesteren'in Narmanlı Yurdu'na gelip Tanpınar'ı ziyaret ettiğini söyler. Tanpınar'ı ziyaret ettiği gün Nesteren'in üzerinde krem bir manto vardır. Muazzez Hanım'ın bulduğu düğünde çekilmiş fotoğrafta Nesteren'in sırtında açık renk bir kürk vardır. Lebon Pastanesi'nde çalışan garson, Tanpınar ile Nesteren arasındaki aşkın platonik bir aşk olduğunu düşünür. Duşize Hanım ise Nesteren'in Ahmet Hamdi Tanpınar'ı sevmiş olduğunu düşünür. Nazlı Eray, Nesteren hakkındaki bilgileri Duşize Hanım'dan, Muazzez Hanım'dan ve garsondan öğrenir.

Nesteren Kıbrıslı Yalısı'nda oturur. Bir ara Cihangir'de, Tavuk Uçmaz Sokağı'nda bir daire kiralar. Tanpınar'ın *Huzur* romanındaki *Nuran* karakteri aslında Nesteren'dir. *Aydaki Adam Tanpınar* romanında Nesteren zarif bir kadın olarak tasvir edilir. Mor salkım ağacını çok sever. Nesteren, Tanpınar'ı çok etkiler ve Tanpınar'ın Nesteren'e karşı duyduğu aşk eserlerine de yansır. Günlüklerinde bu aşkın eserlerine yansımaları şu şekilde anlatır:

“Evin Sahibi kayıtsız şartsız onundur. Aynı kitapta bulunan Abdullah Efendi'nin rüyaları onundur. Beş Şehir onunla başladı (Bursa), onunla devam etti. Yaz Yağmuru'nda Teslim bile onunla başladı... Huzur odur. Diğer eserlerim de nesirlerim de hep o. Kitaba aldığım şiirlerin (“Şiir”, “Sen akşamlar kadar”, “Bu akşam”, “Gezinti” den gayrisi) “Eşik” in son havası onundur. O bende yazma hevesini başlattı.”²⁶

Gezinti adlı şiirde sevgilisiyle puslu bir aydınlıkta yürüyüş yapan Tanpınar gece de yine sevgilisiyle birlikte tepede yıldızları seyreder. Tanpınar bu şiirde sevgilisini billur bir kadehe benzetir.

²⁵ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 165

²⁶ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 285

Tanpınar *Hatırlama (sen akşamlar kadar)* adlı şiirinde sevgilisini şu şekilde tasvir eder:

*Sen akşamlar kadar büyüli, sıcak,
Rüyaların kadar sade, güzeldin.²⁷*

Aydaki Adam Tanpınar romanında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Kadavra Kadın ile yaşadığı aşk anlatılır. Romanda Kadavra Kadın orta yaşlı, saçının dip boyası uzamış, üst dişleri olmayan ve kadavra gibi bir vücudu olan bir kadın olarak tasvir edilir.

Anlatıcı, Tanpınar ile konuşurken Tanpınar ona Kadavra Kadın ile olan bir anısını anlatır. Kadavra Kadın bir gece Tanpınar'a gider; Tanpınar'ı öpmeye çalışır. Tanpınar ondan korkar. Kadavra Kadın, Tanpınar'dan kendisine bir dişçi bulmasını ister. Tanpınar ondan kaçır ve Mehmet Ali Cimcoz'ların evine gider.

Tanpınar, Kadavra Kadın'ın dişleri dökülmüş ağzını ve kadavra gibi gövdesini unutmak istediği için orada çok içki içer. Ancak kendini kötü duruma düşürür, Adaletler'in evinden sendeleyerek çıkar ve merdivenlerden aşağı inmekte zorlanır. Tanpınar odasına gittiğinde Kadavra Kadın da odadan gitmiştir.

Kadavra Kadın, anlatıcının Tanpınar'ın odasından aldığı aynanın içinde belirir ve ona Tanpınar ile nasıl tanıştıklarını anlatır. Ahmet Hamdi Tanpınar ile Kadavra Kadın bir oyun salonunda tanışır, Tanpınar, Kadavra Kadın'a karşı önceleri iyi davranır; fakat daha sonra ona karşı olan tavrı değişir. Kadavra Kadın'ın dişleri olmadığı için Tanpınar ondan kaçır.

Nazlı Eray'ın Tanpınar'ın odasından aldığı ayna aslında Kadavra Kadın'a aittir. Kadavra Kadın bu aynayla ağzındaki dökülmüş dişlerin boş yerlerine bakar.

²⁷ Ahmet Hamdi Tanpınar, *Bütün Şiirleri*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 41

2.1.5 Tanpınar Avrupa'da

Tanpınar Paris'e ilk kez elli iki yaşında gider; üniversite ona bu fırsatı verir. Ahmet Hamdi Tanpınar da yıllardır Avrupa'ya gitme hayalleri kurar. Özellikle de Paris onda bir tutkudur. Paris'te iken ayağındaki nasırlar onu rahatsız eder, kaldığı ufak ve konforsuz otel odasında beli tutulur.

Paris'e ilk gittiğinde Lüksemburg Bahçeleri'nde bir banka oturur, Lüksemburg Bahçeleri'nde otururken boşluk duygusu duyar ve Paris'e daha önce gelemediği için hayıflanır. Gördüğü Avrupa şehirleri ruhunda dalgalanmalar yaratır. Paris'e üç kez gidebilir. Son yıllarda yaptığı seyahatler ona zor gelmeye başlar. Cebinde kısıtlı miktarda olan parayla plaklar alır. Avrupa'ya gençliğinde gidebilmiş olsa yazı hayatında çok başka şeyler yapabileceğini düşünür. Seyahatteyken dikkatini çeken müzelerin ve hoşuna giden eserlerin listesini yapar.

Rouault'nunun *Sarışın Kadın*²⁸ adlı tablosu, Marquet'nin *Geceleyin Pont-Neuf*²⁹ resmi Bellini'nin *sarılı duka*³⁰ resmi ve Uccello'nun *San Romano Savaşı*³¹ resmi Tanpınar'ın Avrupa'da iken beğendiği eserlerdir.

Tanpınar *Louvre*³², *Van Gogh Müzesi*³³ ve *National Gallery*³⁴ gibi müzelere gider.

²⁸ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 64

²⁹ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s.64

³⁰ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 90

³¹ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 90

³² İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 93

³³ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 75

³⁴ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 90

2.1.6 Tanpınar'ın Günlükleri, Eserleri ve Bavulu

Tanpınar'ın ilk şiir kitabı altmış yaşındayken yayımlanır. Üstünde titizlikle çalıştığı, kimsenin görmediği şiir parçaları vardır; seyahat yazıları ve dostlarına yazdığı mektupları vardır. İlk makalesinin adı “Şiir ve Rüya”dır. Tanpınar'ın üstünde çalıştığı *Mahur Beste* tamamlanamaz ve ölümünden on iki yıl sonra kitaplaşır. Kimse Tanpınar'ın eserleri hakkında bir şey yazıp söylemez, insanlar Tanpınar'ın yapıtlarına karşı sessiz ve tepkisiz kalır. Tanpınar bu duruma “sükût suikastı” der. Tanpınar'ın eserleri ölümünden sonra büyük ilgi görür. Eserlerini tamamlayamaz.

Tanpınar'ın ölümünden sonra Kenan Tanpınar bavulu Türkiyat Enstitüsü'ne hediye eder. Günlüklerin ve yazdığı şeylerin hepsi eski kahverengi bir bavulun içinden çıkar. Bavuldaki müsveddelerden *Aydaki Kadın* romanı çıkarılır ve roman yıllar sonra derlenerek 1987 yılında kitap olarak basılır.

Tanpınar'ın altı tane günlüğü Kenan Tanpınar tarafından Ahmet Hamdi Tanpınar'ın asistanı Mehmet Kaplan'a verilir. Asistanlar günlükleri yirmi yıl süren çalışmalardan sonra Latin alfabesine aktarır.

Günlüklerin Latin alfabesine aktarılmasının uzun sürmesinin nedenlerinden biri asistanların üniversitede görevlerinin olması, bu görevlerin vakitlerini alması ve bir araya gelip metinleri karşılıklı okuyacak vakit bulamamalarıdır, bir diğer neden ise Tanpınar'ın yazısını çözmekte zorlanmalarıdır. Çünkü bu defterlerden bazıları, sayfaları ve cümleleri arasında ilişki kurmayı imkânsız kılan notlarla doludur.³⁵

2.1.7 Ahmet Hamdi Tanpınar Hakkında Çıkan Dedikodular ve Ona Yapılan Eleştiriler

Ahmet Hamdi Tanpınar Tanzimat Edebiyatı Bölüm Başkanlığı'na getirildikten sonra dedikodular başlar. İnsanlar bir iki şiiri ve birkaç makalesi olan bir kişinin böyle

³⁵ İnci Enginün – Zeynep Kerman, *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, Dergâh Yayınları, İstanbul, 2020, s. 11

bir göreve getirilmesine anlam veremez. Bazı zamanlar Tanpınar'ın kılığı kıyafeti bile eleştirilir.

Romanda anlatıcının cep telefonuna gelen mesajda da Tanpınar eleştirilmiştir, mesaj şöyledir:

“Tanpınar yaşadığı dönemde beklediği ilgiyi görmemiş, hep bu beklentiyle didinip durmuş zavallı bir yazardır. Tanpınar sanatının büyüklüğüne karşın, gerçek yaşamında küçük, kıskanç, silik, mıymıntı ve trajik bir tiptir...

...Tanpınar altmış yaşında yayımladığı şiir kitabının sessizlikle karşılanmasını anlayamaz. Aynı durum romanları için de geçerlidir. Tanpınar 1962 yılında vefatından sonra keşfedilmiş ve ondan sonra eserleri büyük ilgi görmüştür.

Tanpınar'da Paris hülyası, hep tutuklanma korkusu, parasızlık, aşk ve kadın açlığı vardır...

Elli iki yaşında nihayet Paris'e gittiğinde, yosmaları, müzikholleri ve rengârenk gece hayatıyla önüne serilen Paris'in içine giremez. Hastadır, ayaklarında nasırlar vardır, kan kusar. Nereye gitse yaşlılık peşinden gelir... Geç kalmışlık duygusu içini kemirir, çevredeki genç ve güzel kadınları gördükçe çabuk yaşlandığının ve ayağında bir pranga olan parasızlığın daha derinden bilincine varır... ” (AAT/207)

2.1.8 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Milletvekilliği Yılları

Üç buçuk yıl CHP'de milletvekilliği yapmıştır, Maraş milletvekilliği görevine getirilmiştir. O yıllarda Ankara'da Evkaf Apartmanları'nda bir odada kalır. Tanpınar milletvekilliği görevini yaptıktan sonra da her zaman CHP'yi desteklemeye devam eder. Tanpınar da fanatik CHP'lidir çünkü İsmet Paşa'ya hayrandır. Kâbusa dönmüş olan Nesteren aşkından, Beyoğlu'ndan, Asmalımescit'ten, kumar masasından, yeşil çuhadan ve dedikodulardan kurtulmak için milletvekili olur.

2.1.9 Ahmet Hamdi Tanpınar ve Anlatıcının Sohbetleri

Anlatıcı bir parka gider. Parktaki banklardan birinde oturan bir adam görür. Adam sessizce yalnız başına oturmaktadır. Anlatıcı biraz daha yaklaşınca onun Ahmet Hamdi Tanpınar olduğunu görür, gidip Tanpınar'ın yanına oturur. Anlatıcı ona kendisini çok aradığını ve onu neredeyse bulmaktan ümidini kesmiş olduğunu söyler. Tanpınar da ona kendisini bulmanın çok kolay olduğunu, kendisinin bir yerde kapıların ve pencerelerin dışındaki adam olduğunu söyler. Anlatıcı onun ne demek istediğini

anlamayınca Tanpınar ona kendisinin dışarıdaki yani eşikteki adam olduğunu söyler. Anlatıcı yazar ona kendilerinin zamanın içinde mi olduklarını sorduğu zaman Tanpınar ona “ne içindeyiz zamanın ne de dışında” yanıtını verir.

Yazar, Tanpınar’a her gece onun Narmanlı Yurdu’ndaki odasına gittiğini ve kendisinin orada olmadığını söyler. Tanpınar da ona geceleri eve geç gittiğini söyler. Anlatıcı yazar Tanpınar’a romanının nasıl gittiğini sorunca Tanpınar da ona *Mahur Beste* romanı üzerinde çalıştığını, kimi gün bir satır bile yazamadığını, şu anda ikinci müsvedde üzerinde çalıştığını söyler. O da Tanpınar’a Aynadaki Adam’dan bahseder ve onun kendisinin bir sureti olduğunu, ortalıkta dolaştığını söyler. Aynadaki Adam fikri Tanpınar’ın hoşuna gider ve bu olayın bir roman gibi olduğunu düşünür. Aynadaki Adam’ı tanımak istediğini söyler. Anlatıcı ona Lebon Pastanesi’nde çalışan garsondan da bahseder ve garsonun kendisine hayran olduğunu söyler. Garsonun okuduğu defter sayesinde Nesteren’i, Nesteren’in ona hediye ettiği fotoğraf makinesini ve onun Boğaz sırtlarında yaptığı yürüyüşleri öğrendiklerini söyler. Havanın aydınlanmasıyla birlikte Tanpınar yavaş yavaş saydamlaşmaya, bir zar gibi incelmeye ve yavaş yavaş güne, aydınlığa karışmaya başlar, sonra yok olur.

Anlatıcı yazar bir ağacın ağlamakta olduğunu hissederek. Hıçkırığa hıçkırığa ağlayan bu ağacın kendi bahçesindeki palmye ağacı olduğunu görür. Kırmızı örümcekler ağacı kemirmiş ve ağacın içi kurumuş bir haldedir. Anlatıcı yazar her bahar onu mutlu eden bu ağacın ölümünü görmek istemez.

Anlatıcı yazar parka girer ve Tanpınar’ın bankta oturduğunu görür. Gidip onun yanına oturur ve ona ağacı anlatır. Tanpınar ona o ağacın yerine yeni bir ağaç dikedebileceğini söyleyerek onu sakinleştirmeye çalışır. Anlatıcı sakinleşir ve ağacın ağlayan sesi uzaklaşır. Anlatıcı ile Tanpınar arasında şöyle bir konuşma olur:

“Yeni bir ağaç... Yeni bir ağaç” dedim. “Ama önümde kaç yıl var acaba onun büyümesini göreceksin?”

*“Benim gibi konuşuyorsun” dedi.
“Belki de günlüklerden etkileniyorum.”
“Belki de. Tıpkı benim gibi konuştun. Kaç yıl daha bu dünyadayım?”
“Evet, sizin cümleleriniz bu” dedim. “Beni müthiş etkileyen cümleleriniz. Beni ağlatan cümleleriniz.” (AAT/186 – 187)*

Tanpınar sigarasını avucunun içinde söndürüp başka bir sigara yakar.

Anlatıcının aklına Tanpınar’a bir banka hesabı açmak ve bir bankamatik kartı ayarlamak gelir. Ona bankamatik kartı alarak onu biraz olsun rahat ettirmek ister. Anlatıcı yazar, Tanpınar’a tam bu fikrini söyleyecekken hava aydınlanır ve Tanpınar saydamlaşarak yok olur.

Anlatıcı parka gelir. Ahmet Hamdi Tanpınar bankta oturmaktadır. O da Tanpınar’ın yanına oturur. Tanpınar’ı şu şekilde anlatır:

“Hafif tozlu ayakkabılarına bakıyorum. Ankara Lisesi yıllarının tozu bunlar. Tozlu Ankara sokaklarında yürüdüğü zamanlardan kalmış, bir heykelin ayaklarına sinen toz gibi Hamdi Baba’nın ayaklarının üstüne sinmiş.” (AAT/221 – 222)

Anlatıcı, Tanpınar’a günlükler yayımlandıktan sonra insanların ona karşı bakışlarının biraz değiştiğini, aleyhinde düşünenler çıktığını ve ona hastalık hastası, mıymıntı, kıskanç, silik gibi sıfatlar yakıştırıldığını söyler. Tanpınar hafifçe gülümser, kendisinin iki kişi olduğunu, bir gözünün güldüğünü bir gözünün ağladığını söyler. Anlatıcı yazar, Tanpınar’a günlüklerin kendisi için çok önemli olduğunu ve onları bulunca hayatının değiştiğini söyler.

Nazlı Eray’ın hayatının değişmesinin nedeni Tanpınar’ın herkesin içine düşebileceği, hayat denen kaosu orada tüm gücünüzle yazması ve haykırmış olmasıdır. Tanpınar’ın günlükleri gerçek olduğu için bu günlükler Nazlı Eray için değerlidir.

Tanpınar ona gün yüzüne çıkmamış makaleleri olduğunu söyler. Günlüklerinin yayımlanmasına şaşırır. Çünkü onların naylon torbalarda, sayfa numaraları karışmış, bazısının ıslanıp okunmaz hale gelmiş olduğunu düşünür.

Anlatıcı yazar, Tanpınar'a Çeşminur Hanım'ı ve Muazzez Hanım'ı hatırlayıp hatırlamadığını sorar. Ahmet Hamdi Tanpınar ikisini de hatırladığını söyler. Nazlı Eray Nesteren'e ne olduğunu sorunca Tanpınar, Nesteren'in en yakın arkadaşıyla evlendiğini söyler. Günün ağarmasıyla Tanpınar yavaş yavaş saydamlaşmaya başlar ve sonra da yok olur.

Anlatıcı yine parka gelir. Bankta oturan Tanpınar'ı görür ve gidip yanına oturur. Anlatıcı, Tanpınar'a Melek Kobra'nın Lebon Pastanesi'ne geldiğini söyler. Tanpınar da ona Melek Kobra'nın çok güzel olduğunu, Muhsin Ertuğrul'un sahneye koyduğu *Kral Lear* oyununda ağzından kan gelince onun verem olduğunu anlaşıldığını söyler. Tanpınar anlatıcı yazara Adalet Cimcoz'un nasıl dublaj sanatçısı olduğunu anlatır. Anlatıcı yazar ile Tanpınar arasında şöyle bir konuşma geçer:

"Hamdi Baba, bu gerçekten sen misin?" diye sordum.

"Tabii benim" dedi.

"Yani Ahmet Hamdi Tanpınar mısın sen?"

Durdu bir an.

"Şöyle böyle oyun" dedi.

"Nasıl?"

"Şöyle böyle işte."

"Ne demek 'şöyle böyle' Hamdi Baba?" dedim.

"Hafızada kalmış bir şekilde benim" dedi. "Başka nasıl olabilirim?"

"Hafızada kalmış bir şekilde mi?"

"Evet, genel bir hafızada kalmış biçimde benim bu..."

"Yerleştiniz mi hafızalara Hamdi Baba?" diye sordum.

"Herkesin hafızasında değişik yerleşmişimdir" dedi. (AAT/252 – 253)

Hava ağarınca Tanpınar kaybolur.

Anlatıcı parka gider. Bankın üstüne baktığında Tanpınar'ı göremez, bankın üzerinde Tanpınar'ın eski kahverengi bavulu durmaktadır.

Tanpınar'ın evrakları bu bavulun içindedir. Bavulun içi kâğıt, müsvedde, evrak ve mektuplarla doludur. Kenan Tanpınar Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ölümünden yıllar sonra bu bavulu Türkiyat Enstitüsü'ne hediye eder. *Aydaki Kadın*, Tanpınar'ın

Avrupa'dan yazdıkları, Nesteren'in bazı parçaları, Tanpınar'ın dostlarından para isteyen mektupları, şiir müsveddeleri bu bavulun içindedir.

Anlatıcı bavulun yanına oturur. Bavulu açmaya çalışır fakat kilitli ya da kilit yerleri paslanmış olduğu için açamaz. Onun üzerine bavul ile konuşmaya başlar, bavuldan gelen ses Ahmet Hamdi Tanpınar'a aittir.

Anlatıcı ona Narmanlı Yurdu'ndaki odasından anı olarak bir ayna aldığını söyler. Bavul da ona o aynanın Kadavra Kadın'a ait olduğunu, Kadavra Kadın'ın aynayla ağızındaki dökülmüş dişlerin boş yerlerine baktığını söyler. Anlatıcıya Kadavra Kadın ile arasında yaşananları anlatır. Anlatıcı, bavula aynanın içinden Mehmet Kaplan'ın da çıktığını söyler. Hava ağarınca bavul yok olur.

Anlatıcı yolda yürürken Tanpınar onun yanına yaklaşır ve kulağına şunları fısıldar:

“Bir yığın tezat içinde yaşadım. Dışarıdan bakanlar beni bu yüzden gülünç ve havada gördüler. Hülya adamı olmaktan hiç çıkmadım. Mühim olan 1923'deki seviyeden bugünkü sanat ve dünya görüşüne gelmemdir.

Genç kızlar beni daima alakadar ettiler. Müthiş şekilde cazibelerine kapıldığım oldu. Fakat daima kadını sevdim. Evlenemediğimin sebebi belki de budur...” (AAT/296)

Tanpınar bunları anlatıcı yazara söyledikten sonra ortadan kaybolur.

Anlatıcının Ahmet Hamdi Tanpınar ile buluşup konuştuğu bölümler romandaki fantastik olaylardan biridir. Bu bölümlerde geçmiş ve şimdiki zamanların birleşmesi sonucunda anlatıcı yazar ile Ahmet Hamdi Tanpınar bir araya gelir. Günün ağarmasıyla Ahmet Hamdi Tanpınar'ın saydamlaşarak yok olması ve bavuldan ses gelmesi de romandaki fantastik olaylardandır. Anlatıcının Ahmet Hamdi Tanpınar ile buluştuğu Alaboz Gece/ Alaboz Dünya fantastik bir mekândır. Çünkü bu yer tamamen anlatıcının hayal dünyasına ait bir yerdir.

2.1.10 Ders Sırasında Ahmet Hamdi Tanpınar

Pencerenin kenarında dalar, dersini oradan oraya atlayarak verir. Öğrencilerine Nerval'i ve onun şiirini anlatır.

Derste bazen Fransız şiirinden bahsetmiştir.

2.1.11 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Mehmet Ali Cimcoz ve Adalet Cimcoz'la Aralarının Bozulmasının Nedenleri

Adalet Cimcoz ve Mehmet Ali Cimcoz Tanpınar'ı toplantılara davet etmemeye başlar. Anlatıcı, Tanpınar'ın onlara borcu olduğu için bu toplantılara davet edilmediğini düşünür. Tanpınar Adalet Cimcoz'dan borç alır ve aldığı borcu ödeyemez; aldığı borçlar altında ezilir, kendini dışlanmış ve itilmiş hisseder.

Tanpınar da Adalet ve Mehmet Ali Cimcoz'un dostlarından biridir. Tanpınar sık sık onların evine konuk olur ve Maya Galerisi'ndeki sergi açılışlarına gider. Evlerinde Mehmet Ali Cimcoz'la bezik oynar. Bir ara aralarında bir kopukluk, bir kırgınlık yaşanır. Tanpınar Adalet'e küser veya aldığı borçları ödeyemediği için artık toplantılara ve yemeklere çağrılmaz.

Anlatıcı yazar Adalet'in bir yazısında Tanpınar'dan "Hamdicik" diye bahsettiği için birbirlerinden uzaklaştıklarını düşünür. Tanpınar hastaneye yatınca Adalet Cimcoz onun hakkında böyle bir yazı yazar, "Hamdicik de hastalandı" der.

Tanpınar bu "Hamdicik" lafına çok içerler. Hasan Âli Yücel'e yazdığı bir mektupta Adalet'e verip veriştirir. Günlüğünde de şöyle bir yazı yazar:

"Her şey gösteriyor ki, Mehmet Ali ile Adalet'le kismetimiz kesildi. Bundan gayet memnunum, İyi birkaç hediye, iki yüz liranın iadesi ve allahısarmarladık. Bu kadının soğukluğu, cilveleri, yalancı neşe ve samimiyeti, özentileri çoktan beri hoşuma gitmiyordu. Ne var ki müstakil hayatım yoktu..." (AAT/246)

2.2 Nazlı Eray

2.2.1 Sosyal Durumu

Nazlı Eray uyurken gölgesinin kendisini izlediğini fark eder. O uyurken gölgesi özgür kalır. Rüyasında kendini İstanbul'da, Tünel'deki Narmanlı Yurdu'nun avlusundaki karmakarışık bir odanın içinde bulur. Paspasın altına bakıp anahtarı bulur ve kapıyı açar. Girdiği odanın Tanpınar'ın odası olduğunu anlar, gördüğü manzara karşısında çok heyecanlanır. Tanpınar'ın odasına gittiğinde orasını inceler ve cep telefonunun kamerasıyla odanın fotoğrafını çeker. Masanın üstünde gördüğü defteri inceler ve defterdeki ufak, hafif eğri bir şekilde yazılmış olan Osmanlıca yazıları görür. Bu yazıların dolunayın üstünde gördüğü yazılarla aynı yazılar olduğunu fark eder.

İçinde defteri alıp kaçmak için dayanılmaz bir arzu belirir. Defteri almaktan vazgeçer ve defteri masanın üstüne koyup aynı sayfayı açık bırakır. Cep telefonunu çıkarıp açık bıraktığı sayfanın fotoğrafını çeker.

Birinin geldiğini hisseder ve ışığı kapatıp odadan çıkar. Kapıyı kilitler ve anahtarı paspasın altına koyar. Narmanlı Yurdu'ndan koşarak çıkar. Defter elindeyken bütün sayfaların fotoğrafını çekmeyi akıl edemediği için kendi kendine kızar. Nazlı Eray, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odasından Tanpınar'a ait bir anı defterini de alır.

Anlatıcı, Tanpınar'la iletişim kurmak ister ve onunla iletişim kurabilmek için yedek cep telefonunu Tanpınar'ın odasına bırakır, bir not yazarak Tanpınar'a cep telefonunu nasıl kullanacağını tarif eder. Narmanlı Yurdu'nda Muazzez Hanım'la tanışır ve onunla arkadaş olur. Gündüz vakti Narmanlı Yurdu'na gider. Narmanlı Yurdu'nun bekçisine Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odasını görmek istediğini söyler. Tanpınar'ın odasını gören Nazlı Eray gördüğü manzara karşısında şaşırıp kalır.

Nazlı Eray, Tanpınar'ın kendisini cep telefonundan aramasını bekler. Tanpınar'dan beklediği telefon gelmediği için dalgın ve huzursuzdur. Yaşadığı dalgınlığı ve huzursuzluğu şu cümlelerle ifade eder:

“Dalgınım bugün Ahmet Hamdi Bey. Sizden beklediğim telefon bir türlü gelmedi...”

Huzursuz oldum ben. Keşke odanıza, o karmaşanın, kâğıt yığınlarının, roman müsveddelerinin, dudağınıza değmiş izmaritlerin doldurduğu kül tablasının oraya bırakmasaydım cep telefonumu.” (AAT/88)

Nazlı Eray ara sıra Duşize Hanım'ın yanına gider ve ona Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili bilgi verir. Tanpınar'ın bir hoca, memur ve profesör olduğunu, taşradan İstanbul'a geldiğini söyler. Tanpınar'ın çirkince, bozsuz ve bir hülya adamı olduğunu ifade eder. Tanpınar'ın parasızlığından, hep para sıkıntısı çektiğinden ve hastalıklarla boğuşmasından bahseder. Onun evhamlı, vesveseli olduğunu ve içinde yaşlanmışlık duygusu olduğunu belirtir. Tanpınar'ın sürekli sigara ve içki içtiğini söyler.

Avrupa'nın onda bir tutku olduğunu ve onun Paris'i ilk defa elli iki yaşındayken gördüğünü aktarır. Tanpınar'ın içinde geç kalmışlık duygusu olduğunu, Adalet Cimcoz ve Mehmet Ali Cimcoz'un Tanpınar'ı evlerine çağırmadıklarını söyler. Nazlı Eray, Tanpınar'ın zamanından önce dünyaya gelmiş ve anlaşılammış bir adam olduğu düşüncesindedir. Onu bir dizesiyle insan ruhunu allak bullak eden bir şair olarak görür. Romanlarının ise o öldükten çok sonra anlaşılabilir kadar modern ve derin olduğunu düşünür. Onun anlaşılmadığını ve hasıraltı edildiğini belirtir. Kimsenin Tanpınar'ın eserleri hakkında bir şey yazmadığından yakınıır.

Duşize Hanım'a Tanpınar'ın içindeki korku olgusunun babaannesinin bahçesindeki dut ağacından kaynaklandığını hatırlatır. Nazlı Eray bunları anlatırken Duşize Hanım'ın gençliği kapıda belirir. Duşize Hanım'ın gençliği de Nazlı Eray'ın anlattıklarından etkilenir ve gerçekten böyle bir dut ağacının olup olmadığını

anlatıcıya sorar. Anlatıcı da ona bu dut ağacının gerçek olduğunu anlatır. Bu dut ağacının Tanpınar'ın anılarında ve mektuplarında yer aldığını belirtir; bu dut ağacının Tanpınar'ın içindeki bazı korkuların kaynağı olduğunu açıklar.

Anlatıcı, Duşize Hanım'a Tanpınar'ın Adalet ve Mehmet Ali Cimcoz'un toplantılarına çağrılmadığını, parasızlık ve hastalıklarının ömrünün son yıllarında Tanpınar'ın sırtına bir kambur gibi yapıştığını, geç kalmışlık duygusunun onu hiç bırakmayan ve içini törpüleyen bir duygu olduğunu belirtir. Anlatıcı, Duşize Hanım'a Tanpınar'ın çalışmalarından bahseder, Tanpınar'ın annesinin ölümünü ve bu ölümün Tanpınar'ı nasıl etkilediğini anlatır. Tanpınar'ın Nembutal adlı bir uyku ilacı kullandığını, bir zamanlar Marilyn Monreu'nun da bu ilacı kullandığını ve 1962 yılında bu ilaç yüzünden öldüğünü aktarır. Ona Muazzez Hanım'dan, Lumirama'dan, Narmanlı Yurdu'ndan ve Nesteren'den bahseder. Nur Sabuncu'yu, Kadavra Kadın'ı, Adalet Cimcoz'u ve Melek Kobra'yı tanıdığını, Kadavra Kadın'ın Tanpınar'a musallat olduğunu söyler.

Nazlı Eray Alay Emimi Sokağı'na gider. Gökte yükselmekte olan aya bakar, ayın yüzeyinde yansıyan yazıları görür, ayın yüzeyine yansıyan yazıların Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait olduğunu anlar. Daha sonra Baba ile tanışır ve ondan Arif adlı bir kişinin bu yazıları ayın yüzeyine yansıttığını öğrenir. Baba, Nazlı Eray'ı Arif'in yanına götürüp onunla tanıştırır.

Nazlı Eray, Baba ile birlikte kurs binasına da gider ve orada yapılan çalışmaları görür. Bir gün Nazlı Eray yine Alay Emimi Sokağı'nda dolaşırken kurs müdürü İsmail Bey ile tanışır. Nazlı Eray ona kurstaki çalışmaları çok beğendiğini ve her şeyi çok ilginç bulduğunu ifade eder.

Nazlı Eray elinde tuttuğu Tanpınar'a ait gnceyi kime okutabileceğini düşünür. Kurstaki ğretmenlerin ve öğrencilerin ya da Arif'in bu gnceyi okuyabileceğini düşünür. Ancak defteri onlara göstermeye korkar. Telefonu alar; telefondaki numara görünmeyen bir numaradır. Nazlı Eray kendisini arayan kişinin Tanpınar olduğunu düşünür ve çok heyecanlanır. Ancak kendisini arayan kişi kurs müdürü İsmail Bey'dir. İsmail Bey Nazlı Eray'a dolunayın üstüne yansıyan Tanpınar gncesinin yorumlu çevirisi olduğunu belirterek onu kursa davet eder. Yorumlu evirinin gece saat 9'da olduğunu öğrenen anlatıcı yazar hemen yola çıkar; çünkü saat 8'e varmak üzeredir.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Lebon Pastanesi" mesajının kendisine geldiğini anlayan anlatıcı, Tanpınar'ın ona bir buluşma yeri söylediğini düşünerek Lebon Pastanesi'ne gider. Orada alışan bir garson ona Tanpınar'ın güncesini okur ve anlatıcı yazar, Ahmet Hamdi Tanpınar hakkında birçok Şey ğrenir.

Tanpınar'ın hayatı, yaşadıkları, duyguları, umutları, umutsuzlukları, Beyoğlu'na, Fındıklı'ya, Narmanlı Yurdu'ndaki kck odaya sıkışmış hayatı, ekşimiş ruhu, kıskançlıkları, Paris hülyaları, çocukluğu ve kaybettiği aşkı anlatıcının ilgisini çeker.

Anlatıcı roman boyunca Ahmet Hamdi Tanpınar'ı arar. Sonunda bir parkta Tanpınar ile karşılaşır. Birkaç kez daha Tanpınar ile karşılaşan anlatıcı onunla sohbet eder.

Anlatıcı yazar, Adalet Cimcoz, Kadavra Kadın, Muazzez Hanım, Arif, Baba, Aynadaki Adam, Mehmet Kaplan, garson, Duşize Hanım ve eşminur Hanım ile tanışır ve bu tanıdığı kişilerden Tanpınar hakkında birçok Şey ğrenir.

Arkadaşı Selami ile birlikte içine insan belleğinin ve ruhunun hapsoldğu CD'leri arar. CD'yi bulurlar ancak izleyemezler. Gün geçtikçe anlatıcının bu CD'ye

olan ilgisi azalmaya başlar. CD'yi Selami'ye verir ve eğer bir gün CD'yi izleyebilirse konusunu kendisine de anlatmasını ister.

Anlatıcının uykuya daldıktan sonra rüyası aracılığıyla istediği yere gitmesi ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ayın yüzeyinde beliren görüntüsünün bir şeyler söylemesi yine romandaki fantastik olaylardandır.

2.2.2 Psikolojik Durumu

Nazlı Eray odasında uyurken gölgesinin kendisini takip ettiğinin ve izlediğinin farkındadır. Uyuduğu zamanlarda gölgesinin bedenine girip onun bedenini kontrol ettiğini düşünür ve bu onu korkutur.

2.3 Garson

2.3.1 Sosyal Durumu

Lebon Pastanesi'nde çalışır. Yaşlı bir adamdır. Anlatıcı yazar, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın güncesini incelerken garson onun oturduğu masaya gelir ve gözleri masanın üstünde açık duran günceye takılır. Garson, anlatıcının Osmanlıca bildiğini düşünür ve bu durum ilgisini çeker. Anlatıcı, garsona Osmanlıca bilmediğini söyleyince garson ona Osmanlıca bildiğini ve isterse ona yardımcı olabileceğini söyler.

Anlatıcı yazar, garsonun yardım teklifini kabul eder ve anlatıcı yazar Lebon Pastanesi'ne her gittiğinde garson ona günlükten sayfalar okur ve anlatıcının Tanpınar hakkında daha fazla bilgi sahibi olmasına yardım eder. Anlatıcı yazar, Nesteren'i merak eder ve garsondan onunla ilgili bir bilgi bulabilirse okuyup kendisine anlatmasını ister. Garson günlüğü inceler ve Nesteren ile ilgili bir bölüm bulur. Anlatıcı yazara Nesteren'in yurt dışından bir fotoğraf makinesi getirtip bunu Tanpınar'a hediye ettiğini söyler. Garson, Tanpınar'ın içine kapalı, yalnız, bakımsız ve borçları olan, evhamlı bir adam olduğunu düşünür. Ayrıca garson, Tanpınar'ın

sağlık sorunlarından, annesinin ölümünden bahseder ve Tanpınar'ın bu ölümün etkisinde kaldığından, içine kilitlendiğinden söz eder. İçine kilitlenen bir adam olduğu için Tanpınar'ın Nesteren'e açılmadığını ve bu nedenle aralarında bir şey olamadığını düşünür. Garson, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın dünyanın farkında olan bir adam olduğunu da sözlerine ekler.

Garson, Nazlı Eray'a Tanpınar'ın aynaları çok sevdiğini ve yaşadığı her yere ayna astığını söyler. Tanpınar'ın Konya'da iken başına gelen korkunç bir olayı da anlatır:

“Konya’da, karlı, fırtınalı bir gece... O sabah manifaturacıdan bir ayna alıp odasının duvarına asıyor. Dışarıda kış kıyamet. Saçaklardan buzlar sarkıyor. Yarı karanlık bir gündüz... Gece, eğiliyor, yaklaşıyor, dikkatle bakıyor duvardaki aynaya ve orada kendisine bakan bambaşka bir adam görüyor. Belki o da ela gözlü, biraz daha sarışın. Bu gördüğü kendisi değil. Adam dik dik bakıyor ona. Göz gözeler.

O an kandil söniyor. Tanpınar korkuyor fakat hemen sigarasını ve kandili yeniden yakıyor. Gene bakıyor aynaya. Ayna bomboş ve karanlık. Görüntü yok! Bir süre sonra gözbebeklerini görüyor ve yanaklarına akan yaşları...” (AAT/135 – 137)

Garson, Nazlı Eray'a Tanpınar'ın dişlerinden rahatsızlık çektiğini söyler ve ona bu defteri nereden bulduğunu sorar ve eğer satılıyorsa bu defterden kendisinin de almak istediğini belirtir. Nazlı Eray bu defterin satılmadığını, onu Tanpınar'ın odasından aldığı cevabını verir. Garsonu Tanpınar'ın odasına götürmeyi teklif eder; garson Nazlı Eray'ın bu teklifini kabul eder.

Nazlı Eray garsonla birlikte Narmanlı Yurdu'na gider, kapının önündeki paspası kaldırıp anahtarı bulur ve birlikte Tanpınar'ın odasına girerler. Garson, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odasını gördüğü zaman neredeyse heyecandan bayılmak üzeredir. Odadaki yoğunluk, doluluk, karmaşa ve beklenmedik dünya karşısında şaşırır. Masanın üstünde iki defter görür ve defterlerden birini alıp incelemeye başlar. Tanpınar'ın Avrupa seyahatlerinden, fal baktırmasından ve Nesteren ile olan ilişkisinden bahseder. Nesteren ile Tanpınar arasındaki ilişkinin platonik bir aşk olduğunu düşünmektedir.

Garson, Nazlı Eray'a Tanpınar'ın borç içinde kıvrandığını, İş Bankası Yayınları'ndan avans istediğini ve makalelerini toplamaya çalıştığını söyler.

Anlatıcı, Tanpınar'a banka hesabı açma fikrini garsona da söyler. Garson ona parayı nereden bulacağını sorduğu zaman o da biraz para bulabileceğini, zaten Tanpınar'ın borçlarını kapatmak için fazla paraya ihtiyacı olmadığını söyler. Daha sonra da anlatıcı, garsona Mehmet Ali Cimcoz ve Adalet Cimcoz'un Tanpınar'ı yılbaşında çağırmadıklarını aktarır.

Garson, anlatıcı yazara Tanpınar'ın tefrikalarından üç beş kuruş almayı beklediğini, borçlarını kapatmak için yakın dostlarından borç istediğini ve çevresini kaybettiğini söyler. Garson, anlatıcıya Tanpınar adına bir hesap açtırmak istiyorsa, Tanpınar'ı da yanında götürmesi gerektiğini söyleyince Nazlı Eray da onu bankaya götürebileceğini söyler. Çünkü Tanpınar'ı bulmuştur.

Garson, anlatıcı yazara Tanpınar'ın Tanzimat Edebiyatı Bölüm Başkanlığı'na getirildikten sonra dedikoduların ve eleştirilerin başladığını söyler. Garson, Ahmet Hamdi Tanpınar'ı kendine çok yakın hisseder.

Garson, anlatıcıya Tanpınar'ın gölgesini hareketsiz ve gevşek bir mummyya benzettiğini; onu hayatında iki kadının etkilediğini, kadınlardan birinin yakın bir dostuyla evlendiğini, diğer kadını ise hiç çözemediğini söyler. Garson, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hayatında hiç kadın olmamasının onu bitirdiğini ve mahvettiğini düşünür. Anlatıcı, garsona cep telefonuna gelen mesajdan bahseder. Garson mesajı okur ve mesaj hakkındaki düşüncelerini şu şekilde ifade eder:

“Haksızlık bu” dedi. Bir edebiyatçının kişiliği böyle dile getirilir mi? Şaşkınım. Ya onun eserleri... Romanları, şiiri?” (AAT/212)

Garson, Nazlı Eray'a Nesteren'in evlendikten sonra da Tanpınar'la görüştüğünü söyler. Garson, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın başka günlüklerinin olup

olmadığını merak eder. Nazlı Eray ona mavi günlükten bahseder ve mavi günlüğün bulunamadığını söyler.

Anlatıcı, garsona yaşlı bir adam ile birlikte Tanpınar ile ilgili bir bulmaca çözdüğünden bahseder ancak bu olay garsonun ilgisini çekmez.

Garson, anlatıcıya aynada beliren kadının kim olduğunu sorar. Nazlı Eray da ona aynada beliren kadının Adalet Cimcoz olduğunu söyler. Garson cep telefonunu kurcalayarak Adalet Cimcoz hakkında bilgi toplamaya çalışır.

Nazlı Eray'a Adalet Cimcoz'un 1970 yılında kanserden öldüğünü, kocası Mehmet Ali Cimcoz'un ise bir avukat olduğunu söyler. Nazlı Eray, garsonla birlikte Şişli'ye gider. Birlikte Adalet Cimcoz'un evini bulmaya çalışırlar ama bulamazlar. Nazlı Eray Lebon Pastanesi'ne gider. Garsona Adalet Cimcoz'un adresini bulduğunu söyler. Birlikte Lebon Pastanesi'nden çıkarlar ve Taksim'e doğru yürürler. 13 numaralı Mecidiyeköy otobüsünü bulurlar ve otobüse binip Şişli'ye giderler. Şişli'de indikten sonra Adalet Cimcoz'un evine giderler. Birlikte Adalet Cimcoz'un evinin terasına çıkarlar. Ay yavaş yavaş tepelerin arkasından çıkmaya başlar. Ayın üzerinde Tanpınar'ın yazısı belirir. Nazlı Eray ve garson dışında kimse ayın üzerinde beliren yazıların farkında değildir. Ay yavaş yavaş batmaya başlar. Saat 11 olduğunda Adalet Cimcoz herkesi evden kovar.

13 numaralı Mecidiyeköy otobüsü romandaki fantastik öğelerden biridir. Nazlı Eray ve garsonun bu otobüse binerek 1960'lı yıllara gitmesi de yine fantastik bir olaydır.

2.4 Muazzez Hanım

2.4.1 Fiziksel Durumu

Anlatıcı yazar, Muazzez Hanım ile ilk karşılaşmasını şu şekilde anlatır:

“Açtım kapıyı. Ne göreceğimi, ne söyleyeceğimi bilmeden.

Karşımda tombulca, orta yaşlı bir kadın duruyordu. Siyah gözleri parlaktı, beni görünce bir an şaşırmişti sanki. Elinde ufak bir tepsinin üstünde, çiçekli bir fincanda Türk kahvesi vardı.” (AAT/129)

2.4.2 Sosyal Durumu

Bekçinin eşidir. Her gün Tanpınar’a kahvesini pişirir ve kahveyi Tanpınar’ın Narmanlı Yurdu’ndaki odasına götürür. Tanpınar’ın bezik oynadığı arkadaşlarını, siyah kedisini, hastalıklarını, Nesteren’e olan aşkını ve daha pek çok şeyini bilir. Anlatıcı ile ilk kez Ahmet Hamdi Tanpınar’ın Narmanlı Yurdu’ndaki odasında karşılaşır ve onunla arkadaş olur.

Anlatıcı, Muazzez Hanım’a cep telefonunu nasıl kullanacağını anlatır ve bu anlattıklarını Ahmet Hamdi Tanpınar’a da anlatmasını ister. Muazzez Hanım cep telefonunu kullanmayı öğrenir ve Ahmet Hamdi Tanpınar odadan çıkınca ya da onun odada olmadığı saatlerde anlatıcıyı arar ve onun Narmanlı Yurdu’na gelmesini ister. Anlatıcı Narmanlı Yurdu’na gelince onunla Tanpınar ve Tanpınar’ın çevresi hakkında sohbet ederler.

Muazzez Hanım, Tanpınar’ın odasına girer ve anlatıcıya Tanpınar’ın az önce çıktığını, çok sigara içtiğini, bugün çok düşündüğünü ve sabah fakülteye gitmediğini söyler. Kaşıntıları ve ürtikeri olduğunu, midesinin ve dişinin ağrıdığını ifade eder. Tanpınar’ın yalnız, evhamlı, tek başına ve bakımsız kaldığını dile getirir.

Anlatıcıya Nesteren’i tanıdığını ve onun çok güzel bir kadın olduğunu, Tanpınar’ın sabah kahvaltısında sigara içtiğini, öğlen yemeklerini fakültede yediğini, akşam yemeklerini ise ya bir arkadaşında ya da Balık Pazar’ında bir yerde yediğini, Nesteren’i bir kez Narmanlı Yurdu’nun avlusunda gördüğünü ve onun çok zarif bir kadın olduğunu anlatır. Muazzez Hanım Ahmet Haşim’i sıcak, insani ve çocuk gibi bir adam olarak görür; Yahya Kemal’in daha mesafeli biri olduğunu söyler.

Anlatıcı yazar Alay Emimi Sokağı'na gider ve orada gökyüzündeki ayın yüzeyine yansıyan yazılara bakar. Muazzez Hanım onu arar, Tanpınar'ın odada olmadığını söyler ve Narmanlı Yurdu'na çağırır. Nazlı Eray'a Nesteren'in düğünde çekilmiş bir fotoğrafını bulduğunu ve bunu kendisine göstermek istediğini belirtir.

Anlatıcı, Tanpınar'ın odasına gider. Muazzez Hanım ona bugünlerde Tanpınar'ın huzursuz ve canının sıkın olduğunu ifade eder.

Nazlı Eray, Tanpınar'ın neden huzursuz olduğunu sorunca o da Tanpınar'ın hep huzursuz ve vesveseli olduğu cevabını verir. Tanpınar'ın Nesteren'i elinden kaçırdığından ve güzel kadınlara düşkünlüğünden bahseder; Tanpınar'ın güzeli anlayan bir adam olduğunu düşünür. Nazlı Eray da Tanpınar'ın kadınların farkında olduğunu kabul eder.

Muazzez Hanım Tanpınar'ın odasına girer. Elinde kahve fincanı vardır. Anlatıcıya ve garsona Tanpınar'ın bir roman üzerinde çalıştığını ve taslakları yazdığını belirtir. Narmanlı Yurdu hakkında bilgi verir. Narmanlı Yurdu'ndaki bu odayı Tanpınar'a Tatyana Moran'ın bulduğunu ilâve eder.

Muazzez Hanım, anlatıcıyı cep telefonundan arar, Tanpınar'ın odasından çıktığını söyler ve Nazlı Eray'ın Narmanlı Yurdu'na gelmesini ister. Tanpınar'ın bezik oynamak için Ahmet Kutsi Tecer'e gittiğini, para sıkıntısı çektiğini, sağlık durumunun iyi olmadığını, karaciğerine baktırmak için Cerrahpaşa'ya gitmeye başladığını, midesinden ve dişlerinden rahatsız olduğunu anlatır.

Muazzez Hanım Yahya Kemal'in yirmi yıldır Park Otel'de bir odada kaldığını, herkesin Yahya Kemal'i kıskandığını, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ise Yahya Kemal'e acıdığını ifade eder. Anlatıcıya Ahmet Hamdi Tanpınar ve Yahya Kemal gibi kişilerin yaşayacak bir evi olmadığını, Tanpınar'ın hayatının sefalet olduğunu aktarır.

Muazzez Hanım anlatıcı yazarla Suriye Pasajı'nda karşılaşır. Anlatıcının cep telefonuna gelen mesaj Muazzez Hanım'ın da cep telefonuna gelmiştir. Nazlı Eray'a o mesajda yazılanların bir kısmının doğru olduğunu, Tanpınar'ın sanatıyla kişiliğinin farklı olduğunu, bir kızla evlenip hayatını kurmayı beceremediğini, parasız ve sefalet içinde yaşadığını anlatır.

Anlatıcı, Muazzez Hanım'a Sarı Fizikçi'nin kim olduğunu sorar. Muazzez Hanım Sarı Fizikçi'nin Seniha Hanım olabileceğini düşünür. Seniha Hanım'ın çok çekici ve kocasına düşkün bir kadın olduğunu aktarır.

Nazlı Eray gündüz vakti Narmanlı Yurdu'na gider. Tanpınar'ın odasına girmeye çalışır fakat kapı kilitli olduğu için ve paspasın altında anahtar olmadığı için odaya giremez. Orada bekçiye rastlar ve ona Tanpınar'ın odasını ve Muazzez Hanım'ı görmek istediğini söyler. Bekçi ona Muazzez Hanım'ın yıllardır burada olmadığı cevabını verir. Anlatıcı tam Narmanlı Yurdu'ndan çıkacağı sırada demir kapının yanında duran Muazzez Hanım'ı görür.

Nazlı Eray Muazzez Hanım'a Tanpınar'ın odasının kapalı olduğunu söyleyince Muazzez Hanım ona odayı görmek için gece gelmesini önerir. Nazlı Eray ona Tanpınar'ın nerede olduğunu sorar. Muazzez Hanım Tanpınar'ın bu saatte fakültede olduğunu belirtir.

Nazlı Eray gece olunca Tanpınar'ın odasına gider. Muazzez Hanım Nazlı Eray'a Tanpınar'ın çok yalnız ve parasız olduğunu ve yaşlandığını aktarır.

2.5 Duşize Hanım

2.5.1 Fiziksel Durumu

Yüzü hafifçe erimiştir, uçuk mavi renkli gözleri vardır.

Duşıze Hanım'ın sağ tarafı tutmamaktadır. Yatağında hafif bir şekilde yan yatmaktadır. Yastığı kabartılmıştır ve üstü ince bir yorganla örtülüdür. Beynindeki bir damar tıkandığı için hastalanıp yatağa düşmüştür.

2.5.2 Sosyal Durumu

Nazlı Eray'dan kendisine Tanpınar'ı anlatmasını ister. Anlatıcı ona Tanpınar'ın hayatını anlatır. Anlatıcı yazar ona Tanpınar'ı anlatırken Duşıze Hanım gözleri yarı kapalı bir şekilde onun anlattıklarını dinler.

Nazlı Eray Duşıze Hanım'a Tanpınar'ın dut ağacı ile ilgili olan anısını anlatırken oda kapısında çok güzel bir genç kız belirir. Bu kız Duşıze Hanım'ın gençliğidir. Anlatıcı bu genç kızın Duşıze Hanım'ın kızı olduğunu zanneder, çünkü kızın Duşıze Hanım'a çok benzediğini düşünür. Genç kızın mavi gözleri ve kıvrımlı dudakları vardır. Bu kız incecik, uzun boylu ve otuz yaşlarında bir kızdır. Kız da Nazlı Eray'ın anlattıklarından etkilenir ve gerçekten böyle bir dut ağacının olup olmadığını Nazlı Eray'a sorar. Nazlı Eray da ona bu dut ağacının gerçek olduğunu belirtir. Bu dut ağacının Tanpınar'ın anılarında ve mektuplarında yer aldığını ve Tanpınar'ın içindeki bazı korkuların kaynağı olduğunu söyler. Duşıze Hanım Nazlı Eray'a bu kızın gerçekten kendisinin gençliği olduğunu ve kendisini ara sıra ziyaret ettiğini aktarır. Duşıze Hanım'ın gençliği Nazlı Eray'a Duşıze Hanım'ın Kemal Bey'e âşık olduğunu ifade eder. Duşıze Hanım'ın kocasının yaşlı bir adam ve eski bir Harbiye Nazırının oğlu olduğunu da ilave eder.

Duşize Hanım anlatıcıya Nesteren'den bahseder ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın onu çok sevdiğini, Tanpınar'ın *Huzur* romanındaki Nuran karakterinin Nesteren olduğunu belirtir. Nesteren'in de Ahmet Hamdi Tanpınar'ı sevdiğini düşünür. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ve Nesteren'in aynı fakültede hoca olduklarını aktarır.

Anlatıcı, Duşize Hanım'a Nur Sabuncu'yu, Kadavra Kadın'ı, Adalet Cimcoz'u ve Melek Kobra'yı tanıdığını, Kadavra Kadın'ın Tanpınar'a musallat olduğunu anlatır. Duşize Hanım Nazlı Eray'a Melek Kobra'nın diğer adının Melek Tayfur olduğunu, onun Yakacık'ta bir sanatoryumda veremden öldüğünü, zengin bir adamın Çamlıca'da dinlenmesi için ona köşk kiraladığını belirtir. Adalet Cimcoz'un tuhaf, hep canlı ve enerjik olduğunu, yeni şeylerin peşinde olduğunu anlatır; onu çirkin ve biraz yapmacık bulur.

Nazlı Eray Duşize Hanım'a Adalet Cimcoz'un evine nasıl gidebileceğini sorar.

Duşize Hanım da ona Adalet Cimcoz'un evine nasıl gidebileceğini tarif eder:

“Mecidiyeköy otobüsüne bin, 13 numaralı otobüs...” dedi. “Bul onu. Şişli’de in. Aşağı yürü. Sağda Derya Apartmanı...12 numaralı daire” (AAT/287)

Duşize Hanım'ın gençliğinin Duşize Hanım'ı ziyaret etmesi de yine fantastik bir unsur olarak dikkat çeker.

2.6 Adalet Cimcoz

2.6.1 Sosyal Durumu

Kimi zaman büyük paralar verir ve kardeşi Ferdi Tayfur'un eroin ihtiyacını karşılar. Dostları onu Ada diye çağırır. Maya Sanat Galerisi'nin kurucusu ve sahibesidir. Maya Sanat Galerisi'nde bir ilki gerçekleştirir, ilk özel galeri olan Maya'da bütün genç sanatçıları toplamayı başarır. Mehmet Ali Cimcoz ile evlidir. Evi ve Maya Sanat Galerisi insanlarla dolup taşar. Gazetede köşesi vardır ve dedikodu yazıları yazar; takma adı Fitne Fücur'dur. *Aydede*, *Hafta* ve *Aydabir* dergilerinde çalışır. Herkesi iğneler; sevdiğini koruyan, sevmediğini yerin dibine batıran biridir. Her cumartesi bütün sanatçılar Adalet Cimcoz'un Şişli'deki evinde toplanır. Adalet Cimcoz insanları sever, bütün gece kulüplerine ve sinemalara gider.

Adalet Cimcoz dostlarına karşı çok sıcak davranır ve onlara karşı bonkördür. Çok para harcar, ihtiyacı olana borç verir ve bazen verdiği borcu geri almaz. Çevresi

insan doludur. MİT ajanı olduğuna dair dedikodular dolaşır. Seveni de sevmeyeni de çoktur. Hiç çocuğu yoktur. Adalet Cimcoz'un genç bir sevgilisi olduğu söylenir. 1970 yılında kanserden ölür.

Melek Kobra hastalanıp dublaja gelemeyince Ferdi Tayfur dublaj için kardeşi Adalet'i çağırır. O gün Adalet'in sesi çok beğenilir ve dublaj yapmaya başlar. Adalet Cimcoz her gün sabah 9'dan akşam 6'ya kadar Yeşilçam filmlerini seslendirir. Sezer Sezin'i, Belgin Doruk'u, Türkân Şoray'ı, Filiz Akın'ı ve daha birçok ismi seslendirmiştir. Adalet Cimcoz Türkiye'nin dublaj kraliçesidir.

Garson, Nazlı Eray'a pastaneye birinin geldiğini ve onunla konuşmak istediğini söyler. Garsonun işaret ettiği masaya bakan Nazlı Eray orada Adalet Cimcoz'un oturduğunu görür. Anlatıcı, Adalet Cimcoz'dan şu şekilde bahseder:

“Adalet Cimcoz. Karşımdaydı. Ada. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Avrupa kentlerinden mektuplar yazdığı, evinde kocası Mehmet Ali Cimcoz'la bezik oynadığı, kimi zaman sahibi olduğu Maya Galerisi'nde boy gösterdiği Adalet Cimcoz... Sivri kalemiyle kimi zaman insanları yaralar, tath diliyle de istediklerini kendine bağlardı.” (AAT/264)

Nazlı Eray Adalet Cimcoz'un yanına oturur. Adalet Cimcoz ona neyin peşinde olduğunu sorar. Nazlı Eray da ona Ahmet Hamdi Tanpınar'ı araştırdığını, onun Narmanlı Yurdu'ndaki odasını bulduğunu, Muazzez Hanım ve Çeşminur Hanım'ı tanıdığını, Tanpınar'ın günlüklerinin kendisini ilgilendirdiğini söyler. Tanpınar'ı araştırırken birçok kişiyle karşılaştığını ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Nur Sabuncu'yu beğendiğini söyler.

Tanpınar'ın Nur Sabuncu'yu beğendiğini öğrenen Adalet Cimcoz bu duruma çok şaşırır. Nazlı Eray'a Nur'un güzel bir kadın olduğunu, o çekik elmacık kemikleri ve o çocuk gibi gözleriyle erkeklerin yüreğini hoplattığını söyler.

Tanpınar'ın Nesteren'le evlenemediğini, hastalıkları, borçları, şiirleri ve kendi karmaşık dünyasıyla hayatta yalnız kaldığını söyler.

Adalet Cimcoz'un Nazlı Eray ile karşılaşp sohbet etmesi de yine fantastik bir öge olarak dikkat çeker.

2.6.2 Psikolojik Durumu

Adalet Cimcoz yalnız başına sokağa çıkamaz, vapurla deniz geçemez ve evde yalnız kalamaz. Bu tür fobileri olan bir kadındır. 1960 İhtilali'nden sonra rahatlar, sokağa yalnız çıkamama fobisi geçer. Sinemada locada oturur ve hemen dışarı çıkabilsin diye loca kapısı açık durur. Çok sevdiği köpeği Zibidi'yi okşarken bazen onun tüylerini yalar.

2.7 Çeşminur Hanım

2.7.1 Fiziksel Durumu

Tombulca bir kadındır, saçları arkaya doğru taranmış ve ensesinde bir topuz oluşturmuştur.

2.7.2 Sosyal Durumu

Fakültede Tanpınar'ın kahvesini yapar ve Tanpınar derste olsa bile kahveyi sınıfa götürüp masaya bırakır. Arada Tanpınar'ın anlattıklarına kulak verir. Çeşminur Hanım anlatıcının odasına gider. Nazlı Eray'a Tanpınar'ın derste bazen Fransız şiirinden söz ettiğini, onun değişik bir adam olduğunu ve kendisinin de Tanpınar'ın hayatının ufak bir parçası olduğunu söyler. Çeşminur Hanım yine anlatıcının odasına gider ve ona lâkabı Sarı Fizikçi olan bir kadından bahseder. Sarı Fizikçinin evli bir kadın olduğunu anlatsa da onun gerçek adını söylemez. Sarı Fizikçinin Tanpınar'ın hayatındaki kadınlardan biri olduğunu ancak bu işin tek taraflı olabileceğini ifade eder.

Çeşminur Hanım Nazlı Eray'ın mutfağındaki kahve tepsisinin içinde belirir. Tanpınar'ın bezik ve poker oynadığını, kumar arkadaşlarından birinin İhsan Kongar, birinin de Avni Yakalıoğlu olduğunu, Tanpınar'ın borçlarını kapatabilmek umuduyla

kumar oynadığını ve piyango bileti aldığını aktarır. Tanpınar'ın kız kardeşine ve onun sakat kızına baktığını, hayatında ona göz kırpan şansları kullanamadığını, bu şansları kaçırdığı için de hayıflandığını belirtir.

Anlatıcı, Çeşminur Hanım'a lâkabı Sarı Fizikçi olan kadının adının Seniha Hanım olduğunu söyleyince Çeşminur Hanım ona bunu kimden öğrendiğini sorar. Anlatıcı bunu Muazzez Hanım'dan öğrendiğini söylese de Çeşminur Hanım Sarı Fizikçinin adının Seniha Hanım olmadığını iddia eder.

Çeşminur Hanım gümüş tepsinin içinde belirir. Nazlı Eray ona Sarı Fizikçiyi nereden tanıdığını, Tanpınar'la arasında bir aşk olduğunu nereden bildiğini sorar. Çeşminur Hanım da ona Tanpınar'ın güzel kadınları sevdiğini söyler ve ona şu yanıtı verir:

“Aslında hiçbir şey bilmiyorum” dedi Çeşminur Hanım. “Ahmet Hamdi Bey'in ona bir iki bakışını yakaladım o kadar.” (AAT/225)

Çeşminur Hanım'ın kahve tepsisinin içinde belirmesi de fantastik bir olaydır. Bu kahve tepsisi de romandaki fantastik öğelerden biridir. Bu kahve tepsisinin içinde Tanpınar'ın günlüğünden bir sayfa da belirmiştir.

2.8 Mehmet Kaplan

2.8.1 Fiziksel Durumu

Orta yaşlı ve siyah saçlı bir kişidir.

2.8.2 Sosyal Durumu

Mehmet Kaplan Ahmet Hamdi Tanpınar'ın asistanıdır. Tanpınar'ın çektiği bütün acıları, sefaleti, eserlerine karşı titizliğini, rüyalarını, her şeyini bilir.

Nazlı Eray'ın Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odasından aldığı aynanın içinde belirir. Nazlı Eray'a Tanpınar'ın günlüklerinin kendisinin eline nasıl geçtiğini ve günlüklerin yayımlanma sürecini anlatır. Nazlı Eray'a ve garsona Tanpınar'ın neden milletvekili olduğunu şu şekilde anlatır:

“Milletvekili oluşu...” dedi. “Ankara’ya gidişi... Bir kaçıştı. Bir kurtulma isteği idi. Kâbusa dönmüş olan Nesteren aşkından, Beyoğlu’ndan, Asmalımescit’ten, kumar masasından, yeşil çuhadan, dedikodulardan bir kaçıştı. Hep sorulur neden milletvekili olduğu, işte bundan.” (AAT/236 – 237)

Milletvekilliği görevi bittikten sonra onun yeniden Narmanlı Yurdu’na döndüğünü, bazı geceler o odanın tıklım tıklım dolu olduğunu söyler.

Ahmet Hamdi Tanpınar ölünce abisi Kenan Tanpınar altı tane günlüğünü Mehmet Kaplan’a verir. Mehmet Kaplan günlükleri okuyunca şaşırır ve heyecanlanır. Günlükleri koruması gerektiğini düşünür. Yirmi yıl sonra fakültedeki asistanlara Tanpınar’ın günlüklerinin kendisinde olduğunu söyler ve onlara günlükleri gösterir. Mehmet Kaplan günlükleri asistanların arasında paylaştırır. Asistanlar bu günlüklerin yayımlanması gerektiğini düşünür ve bu konuda Mehmet Kaplan’ı ikna ederler. Günlükler üstünde çalışmaya başlarlar ve yirmi yıllık bir çalışmadan sonra günlükleri yayımlarlar.

Nazlı Eray’ın Ahmet Hamdi Tanpınar’ın odasından aldığı ayna da romandaki fantastik öğelerden biridir. Mehmet Kaplan’ın aynanın içinde belirmesi yine fantastik bir öğedir.

2.8.3 Psikolojik Durumu

Geceleri Tanpınar’ın günlüklerini okuyan Mehmet Kaplan günlükleri okurken satırların arasından Tanpınar’ın sesini duyar, Tanpınar yanında konuşuyormuş ve o günlüklerdeki olayları anlatıyormuş gibi hisseder.

2.9 Nur Sabuncu

2.9.1 Fiziksel Durumu

Uzun boylu, incecik, sarışın ve kısa saçlı bir kadındır. İnce uzun elleri ve zarif parmakları vardır. İnce kemikli yüzü, çıkık elmacık kemikleri ve hokka gibi burnu vardır; çok çekici bir kadındır. Üstünde siyah bir erkek kıyafeti vardır. Belinde kaması sallanır ve metal kemerine bir kılıç takılıdır.

Nur Sabuncu'nun aynanın içinden çıkarak Lebon Pastanesi'ne gelmesi fantastik bir olaydır.

2.9.2 Sosyal Durumu

Nur Sabuncu Arnavutköy Amerikan Koleji'nden mezun olur. Muhsin Ertuğrul *Hamlet* rolünü Nur'a verir ve onu Küçük Sahne'de başrole çıkarır. Nur Sabuncu daha sonra birçok oyunda rol alır. Türkiye'de ilk kadın Hamlet'i oynayan kişidir. Bir gece bir yerde Şakir'le buluşup ona hayatını anlatır, Şakir Eczacıbaşı Nur Sabuncu'ya âşık olur ve sonra onunla evlenir; evlilikleri üç yıl sürer.

2.9.3 Psikolojik Durumu

Bunalımlıdır ve çok içki içer. Oyunda rolü olduğu günlerde sahneye çıkmak istemez. On gün boyunca Ankara Tıp Fakültesi Psikiyatri Kliniği'nde yatar. Bir gece yarısı elindeki sigara düşünce yatağı tutuşur ve yanarak ölür.

2.10 Baba

2.10.1 Fiziksel Durumu

Nazlı Eray ile ilk karşılaştığında üstünde bej bir pardösü, başında koyu kahverengi bir fötr şapka vardır.

Başında koyu gri fötr şapka, üstünde bej bir İngiliz pardösüsü vardır.

2.10.2 Sosyal Durumu

Bu adam ayın üstündeki yazıların Ahmet Hamdi Tanpınar'ın günlüklerinden bir sayfa olduğunu bilir. Baba daha önce Tanpınar'ın Narmanlı Yurdu'ndaki odasına gitmiştir. O da Tanpınar'ın odasının kalabalık ve karmakarışık olduğunu söyler ve Tanpınar'a ait defterin açık bir halde odada durduğunu bilir.

2.11 Aynadaki Adam

2.11.1 Sosyal Durumu

Tanpınar'ın Konya'da karlı bir günde aynaya baktığı zaman gördüğü, kendisine benzeyen bir görüntüdür.

Nazlı Eray Ankara'daki yatak odasında dinlenirken odanın kapısında duran bir adam görür. Önce çok korkar. Odanın içi biraz aydınlanınca adamı biraz daha net görür. Onu Ahmet Hamdi Tanpınar zanneder; ancak o Aynadaki Adam'dır. Nazlı Eray Aynadaki Adam'dan kendisine Tanpınar'ı anlatmasını ister. Aynadaki Adam Nazlı Eray'ın gölgesini tanır. Anlatıcı ona gölgesini nereden tanıdığını sorunca Aynadaki Adam şu cevabı verir:

“Biz gölgeler dünyasının insanları birbirimizi tanırız; yarı karanlıkların cansızlarıyız biz.” (AAT/144)

Aynadaki Adam, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hayatı, dünyası ve yaşadıklarıyla ilgili kimsenin bilmediği şeyleri bildiğini söyler. Tanpınar'ın ruhunu, dünyasını, hayallerini, rüyalarını, yüreğindeki sevgisini, dedikodularını, parasızlığını, kumarbazlığını, titizliğini ve evhamlarını en iyi kendisinin bildiğini söyler.

Nazlı Eray Aynadaki Adam'dan Tanpınar ile ilgili her şeyi anlatmasını ister ancak o hiçbir şey anlatmaz ve odadan kaçar.

Aynadaki Adam fantastik bir karakterdir. Nazlı Eray'ın Aynadaki Adam ile karşılaşması fantastik bir olaydır.

2.12 Selami

2.12.1 Sosyal Durumu

Nazlı Eray Selami ile birlikte Zürih Pastanesi'nde oturur ve içine insan hayatı yüklenmiş CD'lerden bahsederler. Bu CD'ler el altından satılır. Selami bu olayı kanaldırmak için gittiği bir laboratuvarında duyar.

Selami bu olayı araştırır. Nazlı Eray'a bu CD'lerin el altından satıldığını söyler. Bir insanın belleği, ruhu, meziyetleri, kusurları, yetenekleri ve düşünceleri CD'ye kopyalanmıştır.

Selami Nazlı Eray'a CD'lerin el altından satıldığı bir pasaj bulduğunu söyler. Nazlı Eray hemen o pasaja gidip CD'lere bakmak ister ancak Selami piyasada oradan buradan artık parçaların birleştirildiği CD'lerin de satıldığını, bu nedenle acele etmemeleri gerektiğini söyler. Bu CD'lerin ne şekilde olduğunu anlatır:

“Ucuz CD'lermiş bunlar. Oradan buradan toplama gibi... Yani şunun hayatından biraz, azıcık bir başkasının anısı, birinin bunalımı, bir başkasının umut patlaması. Fragman CD. Tadımlık gibi. Karmakarışık aslında. Planlı yapılmış değil...” (AAT/30)

Nazlı Eray ve Selami Kızılay'daki bir pasaja gider. Bir saat tamircisinin yanına gidip bu CD'lerin nerede satıldığını sorarlar. Ancak saat tamircisi bu CD'lerin nerede satıldığını bilmediği cevabını verir.

Selami bu CD'lerden birini bulur; ona bu CD'yi kahvecinin çırağı vermiştir. Nazlı Eray ve Selami bu CD'lerden birine ulaşabildikleri için mutlu ve heyecanlıdır. CD'yi izlemek için eve giderler.

Bilgisayar CD'yi okumadığı için Nazlı Eray ve Selami CD'yi izleyemez. Selami CD'yi Nazlı Eray'a verir.

Anlatıcı, Selami'ye sabaha karşı evine girdiğinde gölgesini gördüğünü ve bundan çok korktuğunu söyler. Selami ona korkmaması gerektiğini söyler ve onu sakinleştirmeye çalışır.

2.13 Melek Kobra

2.13.1 Fiziksel Durumu

Çok genç ve çok güzel, siyah saçlı bir kadındır. Yakası beyaz kürklü uzun bir pardösü giymiştir.

2.13.2 Sosyal Durumu

Nazlı Eray'ın Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odasından aldığı aynanın içinden çıkar ve Lebon Pastanesi'ne gelir.

Muhlis Sabahattin'in kızı, Ferdi Tayfur'un karısıdır. Ferdi Tayfur'la evlenir; ancak daha sonra ayrılırlar. *Ayşe* adlı bir operette oynamıştır. 26 Kasım 1939 tarihinde veremden ölür. Hayatının son yıllarını Şekerci Hacı Bekir'in onun için kiraladığı Çamlıca'daki bir köşkte geçirir. Akciğerlerinden iki kez ameliyat olur; daha sonra da onu ameliyat eden profesör Nissen'e âşık olur. Birçok hayranı vardır. Morfin kullanır.

Muhsin Ertuğrul'un sahneye koyduğu *Kral Lear* oyununda ağzından kan gelince verem olduğu anlaşılır. Ferdi Tayfur'la birlikte İpek Film Stüdyosu'nda seslendirme yapar. Melek Kobra bir gün hastalanır ve dublaja gidemez.

Yıllar sonra Melek Kobra'ya ait bir anı defteri bulunur. Melek Kobra bu defterde hastalığını, hastaneyi ve ameliyatlarını anlatır.

Melek Kobra'nın aynanın içinden çıkarak Lebon Pastanesi'ne gelmesi fantastik bir öge olarak karşımıza çıkar.

2.14 Arif

2.14.1 Fiziksel Durumu

Orta yaşlı bir adamdır.

2.14.2 Sosyal Durumu

Tapu kadastroda memurdur. Elinde Tanpınar'ın anı defterlerinden biri vardır. Bir sayfayı özenle açık tutar ve o sayfayı projeksiyonla dolunayın yüzeyine yansıtır. Tanpınar'ın sevinip mutlu olmasını istediği için bu yazıları dolunayın yüzeyine yansıtır. İnsanların Tanpınar'ın yazdıklarına karşı sessiz kaldığını söyler. Herkesin dolunayın yüzeyindeki yazıları görmesini ister. Ayın yüzeyine birkaç kez de Tanpınar'ın fotoğrafını yansıtır.

2.15 İsmail Bey

2.15.1 Fiziksel Durumu

Bıyıklı, sakalları yeni kırlaşmış bir adamdır. Üstünde lacivert bir takım elbise, sırtında ince bir palto vardır.

2.15.2 Sosyal Durumu

Kursun müdürüdür. Bir gece dışarıda dolaşırken ayın yüzeyine yansıyan yazıları görür ve bu yazıların Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait olduğunu anlar. Daha sonra kurs binasının bulunduğu binayı kiralar, teleskop alır ve böylelikle çalışmalar başlar.

2.16 Ferdi Tayfur

2.16.1 Sosyal Durumu

Loirel – Hardi konuşmalarıyla herkesi güldürür. Pek çok dil bilir; bir sahneyi izlediği anda seslendirebilir. Başarılı bir dublaj yönetmenidir. Çevresi kadın doludur. Morfin kullanır. Melek Kobra ile evlenir; ancak daha sonra boşanır.

Nazlı Eray Melek Kobra'nın ya da Beyoğlu'ndaki Rus kadınların Ferdi Tayfur'u morfine alıştırdığını düşünür; Ferdi Tayfur'u Rudolf Valentino'ya benzetir ve onun çok karizmatik bir erkek olduğunu söyler.

2.17 Bekçi Mithat

2.17.1 Fiziksel Durumu

Orta yaşlı, şişmanca bir adamdır.

2.17.2 Sosyal Durumu

Narmanlı Yurdu'nun bekçisidir. Nazlı Eray'a Tanpınar'dan sonra Narmanlı Yurdu'nda Bedri Rahmi'nin yaşadığını söyler. Tanpınar'ın siyah bir kedisi olduğunu ve Tanpınar'ın bu kediyi çok sevdiğini söyler. Tanpınar'ın çalıştığı sırada içtiği Türk kahvelerini Muazzez Hanım'ın yaptığını söyler. Başkan Kennedy'nin karısının

Abajurcu Nesimi'nin dükkânına gelip buradan Beyaz Saray için bir abajur aldığını ve Abajurcu Nesimi'nin namının “ışığı giydiren adam” olduğunu söyler.

2.18 Mehmet Ali Cimcoz

Adalet Cimcoz ve Mehmet Ali Cimcoz her hafta Şişli'deki evlerinde toplantı düzenler. Bütün yazarlar, ressamalar, şairler, İstanbul'un bütün elit ve entelektüelleri bu toplantılara gelir, bu toplantılar gece yarısına kadar sürer. O zamanlarda bu toplantılar dillere destandır.

Bir süre sonra Tanpınar'ı bu toplantılara çağırılmamaya başlarlar. Çevrede Adalet ve Mehmet Ali Cimcoz'un MİT mensubu olduklarına dair söylentiler dolaşır. Karı koca vapura binip karşı tarafa geçmeye korkar.

2.19 Yahya Kemal

2.19.1 Sosyal Durumu

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hocasıdır. İnsanlara karşı mesafelidir. Varşova'da ve Paris'te büyükelçilik yapmıştır. Yirmi yıldır Park Otel'deki küçük bir odada yalnız başına kalır. Herkes onun otelde sefa sürdüğünü düşünür ve onu kıskanır; Tanpınar ise Yahya Kemal'e acımaktadır.

2.20 Ahmet Haşim

2.20.1 Sosyal Durumu

Kil yer. Yahya Kemal'in büyük rakibidir. Sıcak, samimi bir adamdır; Arap'tır. Moda'da ve Bahariye'de evi vardır. Kedileri ve pencerede çiçekleri vardır.

2.21 Faruk Bey

2.21.1 Fiziksel Durumu

Kır saçlı, takım elbiseli, ufak tefek, çok şık ve yaşlı bir adamdır; parmağında altın alyansı, göğüs cebinde beyaz mendili vardır.

2.21.2 Sosyal Durumu

Duşıze Hanım'ın kocasıdır, eski bir Harbiye Nazırının oğludur. Duşıze Hanım'ın odasına gelir. Duşıze Hanım'la ilgilendiği için Nazlı Eray'a teşekkür eder, sonra da gider.

2.22 Kemal Bey

2.22.1 Fiziksel Durumu

Beyaz gömlekli, genç bir adamdır.

2.22.2 Sosyal Durumu

Duşıze Hanım'ın hem doktoru hem de eski sevgilisidir. Oda kapısı aralanır ve içeriye Kemal Bey girer. Duşıze Hanım'ı muayene eder ve gider.

2.23 Sarı Fizikçi

2.23.1 Sosyal Durumu

Evli bir kadındır. Gerçek adı bilinmemektedir. Ahmet Hamdi Tanpınar ile aynı fakültede çalışır ve onunla ilişkisi olduğu söylenir.

2.24 Seniha Hanım

2.24.1 Sosyal Durumu

Tanpınar'ın arkadaşlarından birinin karısıdır. Çok çekici ve kocasına düşkün bir kadındır.

2.25 Kuzgun Acar

2.25.1 Sosyal Durumu

Genç bir heykeltıraştır. Esmer bir adamdır. Adalet Cimcoz onu çocuğu gibi sever ve korur. Kümes tellerinden modern heykeller yapar. İlk karısının adı Münire'dir.

2.26 Tatyana Moran

2.26.1 Sosyal Durumu

Rus asıllıdır ve Berna Moran'ın karısıdır.

2.27 Teo

2.27.1 Sosyal Durumu

Genç bir adamdır. Adalet Cimcoz'un sevgilisi olduğu söylenir.

2.28 Mehmet Ali Cimcoz

2.28.1 Sosyal Durumu

Bir avukattır.

Bölüm 3

MEKÂNLAR

3.1 Lebon Pastanesi

Bu pastane Beyoğlu, İstiklal Caddesi, No. 172’de kurulan Oriental Pasajı’nın girişindedir. Lebon Pastanesi 1903 yılında Edouard Lebon tarafından açılır.

Lebon Pastanesi, Beyoğlu Caddesi’ne cephesi olan ve Humbaracı Sokağı’nın köşesinde yer alan ikinci bir pastane daha açar.³⁶

Sadettin Celal, Abdülhak Şinasi Hisar, Abdülhak Hâmid Tarhan, Süleyman Nazif, Sami Paşazade Sezai, Yahya Kemal ve Faruk Nafiz sürekli Lebon Pastanesi’ne gelir. Mithat Cemal Kuntay da Lebon Pastanesi’nin müdavimlerindedir.

1946 yılından itibaren yazarlar ve sanatçılar her gün saat 15.00 – 16.00’den itibaren Lebon Pastanesi’ne gelir ve 4 – 5 saat sanat sohbetleri yaparlar.

Bu ekipte Sabri Berkel, Hakkı Anlı, Cemal Tollu, Leopold Levy ve Hamid Görele gibi isimler vardır. 1950 yılından sonra Salâh Birsell, Oktay Akbal, Burhan Toprak ve Behçet Necatigil de bu ekibe katılır.³⁷

Eski, güzel bir pastanedir. Şimdilerde değişmiş, birkaç koltuğu olan ufak bir yer haline gelmiştir; pastaların durduğu dar bir camekânı vardır. Bu pastane neredeyse Narmanlı Yurdu’nun karşısındadır. Burası eskiden şairlerin, yazarların ve eleştirmenlerin buluştuğu bir pastanedir.

³⁶ Turan Akıncı, *Cumhuriyet’te Beyoğlu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2019, s. 133.

³⁷ Turan Akıncı, *Cumhuriyet’te Beyoğlu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2019, s. 48 – 49.

1960'lı yıllarda Lebon Pastanesi kalabalık, sanatçıların hemen her akşamüstü uğradığı bir mekândır. Adalet Cimcoz'un oturduğu eve çok yakındır. Lebon'da eskiden her masaya ayrı ayrı bakan Rum garsonlar vardı. İnsanlar eskiden buraya gelirken kendilerine özen gösterip şık giyinirmiş. Bu pastane Beyoğlu'nun en hareketli yerindedir; Narmanlı Yurdu'nun karşısındadır, sanatçıların ve sosyetelerin buluşma yeridir.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Lebon Pastanesi dediğini öğrenen anlatıcı Ahmet Hamdi Tanpınar'ın kendisiyle Lebon Pastanesi'nde buluşmak istediğini düşünür ve Lebon Pastanesi'ne gider, orasını şu şekilde anlatır:

“Lebon Pastanesi'nde birkaç kişi oturmuş, çay içiyorlardı. Çevrede beyaz uzun önlüklü bir garson elinde tepsi dolaşüyor, oturan müşterilerin masasına pasta ve çörek koyuyordu.

Çabucak oturanlara bir göz attım. Çevrede birkaç yaşlı erkek vardı. Tanpınar'a benzeyen hiç kimseyi görememiştim.” (AAT/116)

Nazlı Eray burada garsonla tanışır. Garson, Tanpınar'ın günlüklerinden bir sayfa okur ve Nazlı Eray'a Tanpınar hakkında bilgi verir. Garsonla arkadaş olan Nazlı Eray Lebon Pastanesi'ne her gittiğinde garson günlükten birkaç sayfa okur ve Nazlı Eray ile birlikte Tanpınar'ın hayatı, çevresi ve eserleriyle ilgili yorumlar yaparlar.

Bir gün Lebon Pastanesi'ne bir adam gelir ve köşedeki bir masaya oturur. Nazlı Eray önce adamın Tanpınar olduğunu zanneder ancak daha sonra onun Aynadaki Adam olduğunu fark eder. Garsona o adamın Aynadaki Adam olduğunu söyler. Garson ona Aynadaki Adam'ın kim olduğunu sorar, Nazlı Eray da ona Aynadaki Adam'ın kim olduğunu anlatır.

Nazlı Eray daha sonra adama dikkatle bakınca onun Tanpınar olduğunu anlar. Yerinden kalkıp adamın oturduğu masaya doğru ilerlerken adam ani bir hareketle yerinden kalkar ve Lebon Pastanesi'nden kaçır. Nazlı Eray Tanpınar'ın ayın yüzeyine yansımış fotoğrafının “Lebon Pastanesi” dediğini hatırlayınca onun randevu için

Lebon Pastanesi'ne geldiğini düşünür. Onu tanıyamadığı ve böyle bir fırsatı kaçırdığı için canı sıkılır.

Lebon Pastanesi'ne Nur Sabuncu, Melek Kobra ve Adalet Cimcoz da gelir. Nazlı Eray, Nur Sabuncu ve Adalet Cimcoz'la sohbet eder.

3.2 Adalet Cimcoz'un Evi

Anlatıcı, Adalet Cimcoz'la birlikte Adalet Cimcoz'un 1960'lı yıllarda Şişli'de kaldığı eve gider. Adalet Cimcoz'un evi 1960'lı yılların stilinde döşenmiş, büyükçe bir apartman dairesindedir. Nazlı Eray Adalet Cimcoz'un evini şu şekilde anlatır:

“Adalet Cimcoz'un evi, gümüş sigara kutusu, kucagında sevgili köpeği Zibidi. Dublaj bitince gün sonunda oturup dinlendiği ünlü koltuğu... Ahmet Hamdi Tanpınar'ın bezik oynadığı yuvarlak masa bir köşede. Hepsi burada, gözümün önündeydi.” (AAT/268)

Ev aydınlıktır. Salonun bir köşesinde siyah, bakalit bir telefon vardır. Ev kaloriferli, yerler parkedir. Salon boydan boya terasa açılmaktadır. Terastan dışarı bakılınca deniz ve adalar görünür.

Dışarıdaki manzara 1960'lı yılların Mecidiyeköy'üne ait bir manzaradır. Çevrede gökdelenler, plazalar ve yonca yaprağı köprüler yoktur. Çok az araba geçer; karşı köşede bir diş deposu vardır.

Adalet Cimcoz Nazlı Eray ile birlikte akşam gelecek olan misafirler için hazırlık yapmaya başlar. Adalet Cimcoz takvime bakar ve Nazlı Eray'a toplantının ertesi gün olduğunu söyler.

Nazlı Eray bakalit telefonu kullanarak annesini arar ve onunla konuşur. Nazlı Eray Adalet Cimcoz'un evinden kaçar.

Daha sonra Adalet Cimcoz Nazlı Eray'ı tekrar evine davet eder ve Nazlı Eray da garsonla birlikte Adalet Cimcoz'un evine gider. Adalet Cimcoz'un evinde Kuzgun Acar, Teo ve daha birçok insan vardır. Herkes eğlenirken Nazlı Eray ve garson dışarı

çıkar. Gökyüzündeki ayın yüzeyinde Tanpınar'a ait yazılar belirir ancak Nazlı Eray ve garson hariç kimse bu durumun farkına varmaz. Garson ve Nazlı Eray ayın yüzeyine yansıyan Tanpınar'a ait yazıları okumaya çalışırken terastaki kalabalık, köşelerdeki minderlere oturur ve herkes sigara içmeye başlar. Adalet Cimcoz'un keyfi yerindedir. Bir ara kalkıp oynar ve bir şarkı söyler, diğerleri de tempo tutmaya başlar.

Saat 23:00 olunca Adalet Cimcoz yarın işi olduğunu söyler ve herkesin evden gitmesini ister.

3.3 Kurs Binası

Nazlı Eray ve Baba Boğaz sırtlarına doğru tırmanmaya başlar. Biraz ilerledikten sonra dar bir toprak yola gelirler. Kenarda ufak bir cami, ileride de iki katlı sarı bir bina vardır. Bu bina kurs binasıdır.

Nazlı Eray ve Baba kurs binasının içine girer ve 4B Etüt Odası'na giderler. Nazlı Eray sınıfı şu şekilde anlatır:

“Sınıfın penceresi açıktı. Gözüm o tarafa gitmişti. Eski zaman işi bir gök dürbünü açık pencereden dışarı uzanmıştı. Etrafında öğrenciler vardı.” (AAT/66)

Kursun amacı Tanpınar'ın ayın yüzeyine yansıtılan yazılarını inceleyip çevirilerini yapmak ve sonra da bu yazıları bir kitapçık haline getirerek herkese dağıtmaktır. Kurstaki öğrenciler ve öğretmenler ayın olduğu gece yazıları okuyup çevirisini yapar, aysız gecelerde ise yazıları ve çevirileri elden geçirip değerlendirirler. Öğrenciler gruplara ayrılmıştır. Bazı öğrenciler dürbünle ayın yüzeyindeki yazıları okur, bazıları okuduklarını temiz bir kâğıda çeker ve bu yazıları çevirir.

Kurs müdürü İsmail Bey bir gece dışarıda dolaşırken ayın yüzeyinde beliren bu yazıları fark eder ve bu binayı kiralar. Daha sonra ise dürbün alınır ve öğrenciler çalışmaya başlar.

Öğrenciler ayın yüzeyine yansımış olan Tanpınar'a ait yazıları çözer ve okur. Tanpınar'ın ayın yüzeyine yansıtılmış olan fotoğrafının ne söylediğini de çözerler.

Anlatıcı bir keresinde Lebon Pastanesi'nde çalışan garsonu da bu binaya getirir; kurstaki çalışmalarını gören garson bu durumdan çok etkilenir.

3.4 Günışığı Kahvehanesi

Bu kahvehane Kuledibi'ndedir. Nazlı Eray Günışığı Kahvehanesi'ne gider. Kahvehanede üstü koyu yeşil örtülü masalar, duvarda aynalar vardır. İçeride kalorifer yanmamaktadır ve bu nedenle de kahvehanenin içi çok soğuktur. Bir iki tane yaşlı kişi köşelerde bir yerlere oturmaktadır. Birinin önünde bir gazete bulmacası vardır.

Bulmaca çözmekte olan yaşlı adam Nazlı Eray'dan bulmacayı çözmesine yardımcı olmasını ister. Bulmaca Tanpınar ile ilgili bir bulmacadır. Nazlı Eray adamın bulmaca çözmesine yardım eder.

Bulmacada Ahmet Hamdi Tanpınar, Baba, Lebon Pastanesi'nde çalışan garson, Nur Sabuncu, Adalet Cimcoz, Ferdi Tayfur, Aynadaki Adam, Muazzez Hanım, Nesteren, Sarı Fizikçi, İhsan Kongar, Ahmet Haşim, Müdür İsmail Bey, kurstaki öğrenciler, Yahya Kemal, Mehmet Ali Cimcoz, Mehmet Kaplan, Ahmet Kutsi Tecer, asistan Alptekin, Süheyla Bayrav, Tanpınar'ın annesi, Mazhar Fuat İpşiroğlu ve Tatyana Moran'ın fotoğrafları vardır.

3.5 Kuruçeşme/Alay Emini Sokağı

Nazlı Eray Kuruçeşme/Alay Emini Sokağı'na gider. Alay Emini Sokağı'nı şu şekilde anlatır:

“Kuruçeşme'deyim. Alay Emini Sokağı'nın başındaki caminin duvarına yaslanmış, denizi seyrediyorum. Boğaz تنها, trafik bitmiş, in cin yok gecenin içinde... Çevremde göz gezdiriyorum. Cami, minare sessiz; köprüünün ışıkları yanmış. Dolunay yavaş yavaş karşı tepelerin ardından yükselmeye başladı. Sihirli bir görüntüydü bu; gözlerimi hafifçe kısmış, ağır ağır yükselen altın bir tabağı andıran aya bakıyordum.” (AAT/26)

Birdenbire dolunayın üstünde küçük, ince Osmanlıca ile yazılmış yazılar belirir. Anlatıcı bu yazıların Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait olduğunu anlar. Nazlı Eray yazıları görür ancak okuyup anlayamaz. Ay yavaş yavaş Boğaz'ın üstünde yükselmeye başlar.

Nazlı Eray Alay Emmini Sokağı'nın üst kısımlarına doğru yürümeye başlar. Sokakta birkaç tane kedi dışında başka kimse yoktur. Köprünün üstünden çok az da olsa araba geçer ancak kimse ayın yüzeyine yansımış yazıların farkında değildir. Anlatıcı kimsenin ayın yüzeyindeki yazıları fark etmemesine şaşırır.

Nazlı Eray ayın yüzeyine yansıyan yazıları kimsenin fark etmediğini yazarak aslında birçok kişinin Tanpınar'ın farkında olmadığına ve onu neredeyse hiç kimsenin anlamadığına vurgu yapmak ister. Ayın batmasıyla Tanpınar ve dünyası karanlığa gömülür.

Anlatıcı ara sıra Kuruçeşme/Alay Emmini Sokağı'na gider. Buraya geceleri gelir. Bir gün yeniden Alay Emmini Sokağı'na giden Nazlı Eray burada dolunayın çıkmasını bekler. Çevre her zamanki gibi تنها ve sessizdir. Tepelerdeki gecekonduların ışıkları yavaş yavaş yanmaya başlar. Boğaz'ın iki yanındaki ışıklar da belli belirsiz yanmaya başlar. Sokak lambaları da yanar. Ay tepelerin ardından yükselmeye başlar ve yavaş yavaş meydana çıkar. Bu geceki ay gümüş ile altın karışımı bir tepsi gibidir. Ayın yüzeyinde Tanpınar'ın yazıları belirir. Ancak yine Nazlı Eray dışında hiç kimse ayın yüzeyine yansıyan yazıların farkında değildir. Nazlı Eray gözlerini ayırmadan aya bakmaya devam eder.

Nazlı Eray arkasında bir çıtırtı duyar. Sesin geldiği yere bakınca sokağın karşı tarafında duran bir adam görür. Nazlı Eray adamla tanışır; adam kendisini Nazlı Eray'a Baba olarak tanıtır. Bu adam da ayın yüzeyine yansımış olan yazıların farkındadır.

Anlatıcı, Baba ile birlikte Alay Emmini Sokağı'nın üst taraflarına doğru yürümeye başlar. Nazlı Eray karşıdaki bir yüksekliğin üstünde bir projeksiyon makinesi görür ve burada Arif ile tanışır.

Anlatıcı, kurs müdürü İsmail Bey ile ilk kez Alay Emmini Sokağı'nda karşılaşır ve onunla tanışır.

Anlatıcı yazar Alay Emine Sokağı'nda Kuruçeşme civarlarında dolaşır. Yan tarafta Mezarlık Çıkmazı vardır. Nazlı Eray ayın çıkmasını beklemeye başlar; ay karşı tepelerin arkasından yükselir. Baba da onun yanına gelir. Ay ışığı Boğaz'ın sularını aydınlatmaya başlar. Ayın üstünde yavaş yavaş silik bir fotoğraf belirmeye başlar. Tanpınar'ın yazıları da fotoğrafa değişik bir fon oluşturmaktadır.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın fotoğrafı ikinci kez ayın yüzeyine yansıtılmaktadır ve bu ikinci fotoğraf biraz daha uçuk bir şekildedir. Tanpınar'ın gözleri aşağıya doğru bakar ve dudakları hareket etmeye başlar. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın fotoğrafı ayın yüzeyinde ilk kez belirdiğinde de dudakları hareket etmiştir.

Nazlı Eray Alay Emine Sokağı'nda Aynadaki Adam ile de karşılaşır.

Nazlı Eray garsonla birlikte Alay Emine Sokağı'na gider. Ay yükselir ve ayın yüzeyinde Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Ne İçindeyim Zamanın* şiiri belirir.

Nazlı Eray garsonla birlikte Alay Emine Sokağı'nda yürümeye devam ederken Baba ile karşılaşılır; garson da Baba'yı önce kendi babasına benzetir; ancak daha sonra onun kendi babası olmadığını anlar.

3.6 Nazlı Eray'ın Evi

Anlatıcı evde olduğu zamanlarda genellikle yatağında dinlenir ve gölgesiyle mücadele eder. Uyuduğu zamanlar gölgesinin bedenini ele geçirdiğine inanır ve bu durum onu korkutur. Anlatıcının yatak odasında pembe çiçek demeti şeklinde gece ışığı ve yatağının başucunda siyah bakalit bir telefon vardır.

Anlatıcı uyurken yatak odasının kapısında bir adam belirir. Nazlı Eray bu adamın Ahmet Hamdi Tanpınar olduğunu düşünür ancak bu adam Aynadaki Adam'dır. Aynadaki Adam ile Nazlı Eray sohbet eder. Aynadaki Adam Nazlı Eray'a Ahmet Hamdi Tanpınar hakkında pek çok şey bildiğini söyler.

Bir gece Nazlı Eray'ın evine Çeşminur Hanım da gelir ve Nazlı Eray'a Ahmet Hamdi Tanpınar'ı anlatır. Çeşminur Hanım birkaç kez daha Nazlı Eray'ın odasına gelir ve onunla sohbet eder.

3.7 Maya Sanat Galerisi

Bu galeri 22 Aralık 1952 tarihinde Adalet Cimcoz tarafından kurulur. Nazlı Eray Maya Sanat Galerisi'ni şu şekilde tasvir eder:

“Haftıçe iterek kapıyı girdim içeri. Küçücük bir yer burası. Şaşırdım. O kadar sergiye ev sahipliği yapan, o kadar sanatçıyı bir araya toplayan bu dünya ufacık. Bomboş şimdi. Maya Sanat Galerisi'nden hiçbir iz kalmamış. Belki de şu an kiralık, büyük bir oda burası.” (AAT/218)

Bu resim galerisinin adresi Beyoğlu, İstiklal Caddesi Kallavi Sokak No. 20'dir. Burası ufacık bir yerdir ve Narmanlı Yurdu'na çok yakındır. Maya Sanat Galerisi ilk özel galeri olarak büyük bir başarı sağlar.

Sait Faik, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tunç Yalman, Fikret Ürgüp, Şevket Rado, Cemal Tollu, Melih Cevdet Anday, İbrahim Çallı, Zühtü Müridoğlu ve Teoman Aktürel gibi önemli isimler Maya Sanat Galerisi'ne sık sık gelir. Nedim Günsur, Avni Erbaş, Ali Teoman Germaner ve Kuzgun Acar ilk sergilerini Maya Sanat Galerisi'nde açar; Nevzat Üstün de burada şiir sergisi açmıştır. Maya Sanat Galerisi 1955 yılında parasal sıkıntılar nedeniyle kapanır.

“Maya Galerisi'ni süsleyen işler arasında Bedri Rahmi'nin yazmaları, Orhan Veli'nin Karşı adlı kitabındaki şiirleriyle yapılan resmi, İbrahim Balaban'ın bir tablosu, Şark sediri, eski kilimler, mulağlar, abajurlar ve vazolar yer alıyordu.”³⁸

³⁸ Turan Akıncı, *Cumhuriyet'te Beyoğlu*, Remzi Kitabevi, İstanbul, 2019, s. 265

Anlatıcı Maya Sanat Galerisi'ne gider ve burada Ahmet Hamdi Tanpınar ile karşılaşır. Tanpınar bir pencerenin önünde arkası dönük bir vaziyette durmaktadır. Nazlı Eray'ın Maya Sanat Galerisi'ne girdiğini duyunca arkasına döner ve Nazlı Eray'a bakar. Tanpınar sessiz bir şekilde orada durmaya devam eder. Nazlı Eray da onun aniden ortadan kaybolacağını düşündüğü için onun yanına gidip konuşmaktan korkar. Tanpınar yavaşça kapıya doğru yürür ve sessizce kapıdan çıkar; merdivenlerden iner ve kalabalığa karışıp yok olur.

3.8 Duşize Hanım'ın Evi

Anlatıcı yazar ara sıra Duşize Hanım'ın yanına gider ve ona Ahmet Hamdi Tanpınar'ı anlatır; bazen de Duşize Hanım Nazlı Eray'a Tanpınar ile ilgili bildiklerini anlatır. Nazlı Eray Duşize Hanım'ın evinde Duşize Hanım'ın gençliğiyle, kocası Faruk Bey'le, hem sevgilisi hem de doktoru olan Kemal Bey ile tanışır.

Odada bir yatak vardır ve Duşize Hanım da yatalak olduğu için bu yatakta yatar. Nazlı Eray da yatağın yanındaki koltuğa oturur. Oda havasız ve kımıltısızdır. Köşede ufak bir lamba vardır. Lambanın içi kuru yapraklarla süslenmiştir; lamba sıkıştırılmış parşömeden yapılmıştır ve bir yelpaze gibi açılmaktadır. Nazlı Eray lambayı yaktıktan sonra odaya pembemsi bej bir renk hafifçe dolar. Lambanın ışığı hasta odasının kasvetini biraz yumuşatır, yatakta yatan Duşize Hanım'ın yüzüne de biraz pembelik verir. Yandaki alçak masanın üstünde lavanta kolonyası vardır. Köşedeki masanın üzerinde de parşömen külahlı, uçuk bir çay rengi yanan bir lamba vardır.

3.9 Narmanlı Yurdu

Narmanlı Yurdu (günümüzdeki adıyla Narmanlı Han) günümüzde yıpranmış, bakımsız kalmış ve terk edilmiş bir haldedir. Narmanlı Han İstiklal Caddesi'nin Tünel'e kıvrıldığı noktada, İsveç Konsolosluğu'nun tam karşısındadır. Müeyyed

Sokağı'na (eski İsveç Sokağı) hafif bir dönüş yapıp, Sofyalı Sokağı boyunca devam eder.³⁹

Burasının eskiden bir Rus Konsoloslugu olduğu söylenir. (AAT/163) Narmanlı Han Rus elçiliklerinin Ankara'ya taşınma sürecine kadar Rus Elçiliği'ne bağlı konsolosluk olarak kullanılmaya devam eder. 19. yüzyıl ortalarından itibaren Sofyalı Sokağı'na bakan üst kısımları Rus hapishanesi olarak kullanılır.

1924 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri Birliği Elçiliği'nin Ankara'ya taşınmasının ardından elçilik sarayı konsolosluk olarak, Narmanlı Han da konsolosluk büroları ve Rus ticaret ofislerinin bir kısmının faaliyetlerini sürdürdüğü bir ek bina olarak kullanılmaya devam eder.⁴⁰

1933 yılında Avni ve Sıtkı Narmanlı binayı satın alır; Avni ve Sıtkı Narmanlı tüccardır. Narmanlılar sanatsever bir ailedir. Avni ve Sıtkı Narmanlı ısrarlara ve yüksek kira tekliflerine rağmen hanın odalarını taşralı tüccarlara vermek yerine ucuz bedellerle sanatçılara, yayınevlerine kiralamayı tercih eder.⁴¹ Daha sonra burası bir yurt haline gelir ve seramik sanatçısı Aliye Berger, keman hocası Karl Berger, Bedri Rahmi Eyüboğlu ve Ahmet Hamdi Tanpınar gibi birçok sanatçı bu yurttadır. (AAT/104)

Narmanlı Yurdu, kültür ve sanat çevresindeki önemli isimlerin bulunduğu, fikir ürettiği bohem bir yer haline gelir. D grubu sanatçıları, ilk sergilerini 1933 yılında binanın altındaki Mimoza adlı şapkacı dükkânında açar. D Grubu'nun üyeleri arasında Bedri Rahmi Eyüboğlu da katılır.

Ahmet Hamdi Tanpınar 1944 – 1951 yılları arasında bu binada kalır ve en üretken yıllarını Narmanlı Yurdu'nda geçirir. *Mahur Beste*, *Huzur* ve *Sahnenin*

³⁹ Emine Şahin Yeşil, *Narmanlı Han*, Beyoğlu Dergisi, Ağustos 2011, s. 10

⁴⁰ Emine Şahin Yeşil, *Narmanlı Han*, Beyoğlu Dergisi, Ağustos 2011, s. 11

⁴¹ Emine Şahin Yeşil, *Narmanlı Han*, Beyoğlu Dergisi, Ağustos 2011, s. 12

Dışındakiler adlı romanlarını, *Beş Şehir* adlı deneme kitabını, *Tevfik Fikret ve Yahya Kemal*'in inceleme kitabını, Namık Kemal antolojisi gibi önemli eserlerini Narmanlı Yurdu'nda kaldığı senelerde yazar.⁴²

Ahmet Hamdi Tanpınar'a Narmanlı Yurdu'ndaki odasını Berna Moran'ın eşi Tatyana Moran tutar.

Gündüz vakti Narmanlı Yurdu'na gelen anlatıcı Narmanlı Yurdu'nu bambaşka bir halde görür ve gördüklerini şu şekilde anlatır:

“Narmanlı Yurdu'nun girişinde birtakım satıcılar, posterler gördüm... Aydınlık avluya, çevredeki artık yıkılmaya yüz tutmuş çok eski binalara, yarısı çökmüş balkonlara dikkatle baktım... Bu çok eskimiş, yıkık dünyaya, çekilmiş diş yeri gibi adeta kanayan pencerelere, kilitlenmiş, açılmayan kapılara hüznle baktım...

Çevremdeki yapılar, avluyu çevreleyen odalar, pencereler ve balkonlar yıkıntı halindeydiler.” (AAT/104)

Narmanlı Yurdu'nun avlusunda kediler, yanda Abajurcu Nesimi'nin dükkânı vardır. Narmanlı Yurdu ıssız bir yerdir. Ağır demir bir kapı Narmanlı Yurdu'nun avlusunu korur, avlunun etrafındaki kapılar çürümüş bir vaziyettedir.

Avluda rutubet ve kedi kokusu, akasya ağaçları, bir iki kestane ve morsalkım ağacı vardır, bu morsalkım ağacı Tanpınar'ın odasının önündedir. Duvarlar kararmıştır, çevre terk edilmiştir ve odaların camları kırık bir haldedir.

Romanda anlatıcı Narmanlı Yurdu'na rüyasında gelir. Nazlı Eray Narmanlı Yurdu'nun avlusuna bir yalnızlık çöktüğünü ve orasının çok rutubetli olduğunu, zamanın Narmanlı Yurdu'ndaki tüm yaşamları silip götürdüğünü, yerine bir sefalet, yıkılmışlık, sessizlik ve terk edilmişlik bıraktığını söyler. Nazlı Eray buraya bir iki kez de gündüz gelir, burada bekçilik yapan adama Tanpınar'ın odasını görmeye geldiğini fakat oda kilitli olduğu için odaya giremediğini söyler. Nazlı Eray Muazzez Hanım'ın nerede olduğunu sorunca da bekçi ona şimdi burada Muazzez Hanım diye birinin

⁴² Emine Şahin Yeşil, *Narmanlı Han*, Beyoğlu Dergisi, Ağustos 2011, s. 13

yaşamadığını ancak uzun yıllar önce bu yurttaki Muazzez Hanım adlı bir kadının yaşadığını ve onun Tanpınar'ın kahvesini yaptığını söyler.

Nazlı Eray Narmanlı Yurdu'nun kapısına yakın bir yerde babasıyla da karşılaşır ve onunla aile meseleleri hakkında konuşur.

3.10 Lumirama

Eski bir abajur dükkânıdır. Bu dükkân Narmanlı Yurdu'ndadır. Bu dükkân Abajurcu Nesimi'ye ait bir dükkândır. Abajurcu Nesimi'nin namı ışığı giydiren adamdır. 1962 yılında Jackie Kennedy bu dükkâna gelir ve Beyaz Saray için bir abajur alır.

Dükkânın içinde yirmi – yirmi beş tane abajur yanar. Her taraf ışıl ışıldır ancak dükkânın kapısı kapalıdır ve içeride kimse görünmemektedir.

3.11 Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Odası

Narmanlı Yurdu'nun avlusundan içeri girince sağ taraftaki üçüncü kapı Tanpınar'ın odasıdır. Nazlı Eray Tanpınar'ın odasına ilk gittiğinde odayı şu şekilde anlatır:

“Sigara kokusu. Havasız bir oda. Kapkaranlık içerisi. Kimseler yok. Karmakarışıktı. Bir masanın üzerinde kâğıtlar, defterler, köşe bucakta üst üste kitaplar, yığın yığın gazeteler. İzmarit dolu kül tablaları... Hafif islenmiş duvarlar, plaklar, bir gramofon. Kalemler... Odada bir rutubet kokusu.” (AAT/12)

İçeride rutubet, şarap ve sigara kokusu vardır. Odada alçak bir sedir vardır. Pencerelerde perde yoktur. Daracık bir odadır. Oda kedilerle dolu, ortasında ağaç olan bir avluya bakar. Odanın kapısı çok eskidir ve pencere yarıya kadar indirilmiş demir bir kepenkle kapatılmıştır. Masanın üstünde bir iki tane eski ilaç şişesi ve içinin telvesi kurumuş bir iki tane kahve fincanı vardır. Köşede bir yazı masası vardır ve masanın üstünde içi fındık dolu bir kavanoz, pikap ve defterler vardır. Yatak yapılmamış, üstüne bir örtü çekilmiştir.

Yatağın başucunda içi yarıya kadar dolu olan bir Nembotal şişesi durmaktadır. Yatağının yanındaki ufak komodinin üstünde ilaç şişeleri, bir şurup, hap kutuları ve daha birçok çeşit ilaç vardır. Ayrıca Nembotal, Optalidon ve mide için çiğneme tabletleri vardır. Tanpınar midesinden ve karaciğerinden rahatsız olduğu için ve uyku problemleri olduğundan dolayı odasında bu kadar çok ilaç vardır. Lumirama'nın ışıkları odanın içine yansır. Odanın içindeki kapının ardında bir tuvalet vardır; girinti olan yer ise Tanpınar'ın mutfağıdır. Mutfakta cezve, iki kahve fincanı, uzun rakı bardakları ve ufak bir maltız vardır.

Tanpınar'ın odasında pikap ve plakların olması onun müzik dinlemeyi çok sevdiğini gösterir. Tanpınar günlüklerinde Beethoven'in Beşinci Senfonisi'ni çok dinlediğini söyler.

Anlatıcı, Tanpınar'ın odasına giremez ve pencereden içeri bakınca terk edilmiş olan odanın içinde eski bir şiltenin odanın bir köşesine atılmış olduğunu görür. Odada ambalaj köpükleri, kartonlar ve bir iki yastık vardır; odanın duvarları simsiyahtır. Oda kapısının alt kısımlarındaki tahtalar çürüktür.

Ahmet Hamdi Tanpınar Narmanlı Yurdu'ndaki odasını “ahır” olarak tanımlar. Bu oda gece gündüz Beyoğlu'nun bohemleriyle dolup taşar. Ahmet Hamdi Tanpınar bu karmakarışık küçük odada kalabalıklar içindedir, geceler boyu içkinin ve kokainin insanların maskelerini nasıl düşürdüğünü izlemeyi sever.

Nazlı Eray bu odanın gece gelen evhamlar ve ölüm düşünceleri için müsait bir yer olduğunu söyler. Nazlı Eray, Tanpınar'ın odasını darmadağınık, tozlu, evrak dolu bir hapisane olarak görür.

Tanpınar'ın odası romanın en önemli mekânlarından biridir. Anlatıcı önceleri bu odaya geldiğinde odada kimse yoktur. Nazlı Eray odaya geldiğinde Tanpınar'ın odasının nasıl bir yer olduğunu anlatır ve masanın üzerindeki Tanpınar'a ait günceleri

inceler. Bir gün yeniden bu odaya geldiğinde Tanpınar'ın günlüklerinden birini alır. Ahmet Hamdi Tanpınar ile bağlantı kurmak için cep telefonlarından birini odaya bırakır. Bir gün odaya geldiğinde Tanpınar'ın kahvesini getiren Muazzez Hanım'la tanışır ve onunla arkadaş olur. Muazzez Hanım cep telefonunu kullanmayı öğrenir ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odada olmadığı zamanlarda Nazlı Eray'ı arayarak onun odaya gelmesini ister.

Nazlı Eray odaya gider ve Muazzez Hanım'la birlikte Tanpınar ve çevresi hakkında sohbet eder. Nazlı Eray birkaç kez Lebon Pastanesi'nde tanıştığı garsonu da Tanpınar'ın odasına getirir; garson Tanpınar'ın yaşadığı odayı görünce sevinçten yerinde duramaz.

Bölüm 4

DİL VE ÜSLÛP, ZAMAN, BAKIŞ AÇISI

4.1 Dil ve Üslûp

4.1.1 Söz Varlığı

Romanın söz varlığının içinde Arapça ve Farsça kökenli sözcükler de bulunmaktadır:

nazır (Arapça): bakan; müteşekkir (Arapça): teşekkür etme durumunda olan; tâli (Arapça): şans; zifir (Arapça): tütün dumanının bıraktığı yağlı kir; müşabih (Arapça): aralarında benzerlik olan, benzer; tebahhur (Arapça): su, sıvı ve buna benzer kaynayıp buhar olma, buğulaşma, buharlaşma, uçma; cazibe (Arapça): çekicilik.

ibrişim (Farsça): kalınca bükülmüş ipek iplik; şuh (Farsça): neşeli ve serbest kadın; keşmekeş (Farsça): karışıklık; bitap (Farsça): yorgun.

Eserde batı dillerinde kullanılan sözcüklere de rastlanır; özellikle de birçok Fransızca kelime vardır.

iskemle (Rumca): arkalıksız sandalye; izbe (Rusça): nemli, kuytu (yer); izmarit (Rumca): içilmiş sigara artığı; maltız (İtalyanca): çoğunlukla yemek pişirmekte kullanılan, içinde ızgarası bulunan, ayaklı ve taşınır ocak.

parşömen (Fransızca): yazı yazmak, resim yapmak için özel olarak hazırlanan deri; silüet (Fransızca): karaltı; eroınman (Fransızca): eroinci; etol (Fransızca): genellikle kürkten, gösterişli kumaşlardan veya yün örgüden yapılmış uzun omuz atkısı; dublör (Fransızca): benzer; eskiz (Fransızca): mimari resimler ve resim için çizimlerle yapılan ön çalışma, taslak; frijider (Fransızca): buzdolabı.

smokin (Fransızca): Özel günlerde erkeklerin giydiği önu açık, ceketi genellikle ipek yakalı takım giysi; briyantın (Fransızca): saç parlatmak ve yatırmak için kullanılan güzel kokulu bir madde; rulo (Fransızca): dürülerek boru biçimi verilmiş deri veya kâğıt tomar; platonik (Fransızca): gerçekte var olmayan, düşte kalan, hep öyle kalması istenilen (aşk, sevgi ve ilgi.); milföy (Fransızca): milföy hamuru; milföy hamuru: çeşitli pastaların yapımında kullanılan ince açılmış, yağlı bir tür hamur; fötr (Fransızca): şapka, çanta, çiçek ve başka süs eşyası yapmak için kullanılan ince ve yumuşak keçe; sepya (Fransızca): mürekkep balığından alınan koyu siyah boya; projeksiyon (Fransızca): bir film veya belgenin ışık kaynağından çıkan ışınlarla ekran veya perde üzerinde görüntüsünün oluşturulma işi, iz düşümü; ropdöşambr (Fransızca): erkeklerin evin içinde kıyafetlerinin üzerine giydikleri üstlük; manolya (Fransızca): bir süs ağacı, bu ağacın çok iri, beyaz ve limon kokusunda güzel çiçeği... Fransızca kelimeler Eray'ın bazen de Tanpınar'ın günlüklerinden yaptığı alıntılarda görülür:

“... 24 Mart 1959 gece. Ay tutulmasını beklerken müthiş bir mehtap. Ev ışıkları, dünyanın güzelliği, bütün bunlara veda edeceğimi düşünmek. Ev ışığı daima bana tesir etmiş, daima bir mıknatıs gibi beni çekmişti. Çocukluğumda, gençlik yıllarımda bu ‘intime poesie’yi tadarken, bir gün evsiz kalacağımı, evsiz ihtiyarlayacağımı hiç aklıma getirmemiştim!” (AAT/125 – 126)

Batı dillerinden geçmiş terim niteliğinde sözcükler de vardır. Örneğin *bakalit* (Fransızca): formaldehit ile bir fenolün yoğunlaşması sonucu elde edilen yapay reçine; *parke* (Fransızca): konut, iş yeri vb. yerlerin tabanını döşemek için çeşitli boyutlarda, ince, uzunca tahta parçalarının veya yapay malzemenin belirli bir düzene göre yerleştirilmesiyle yapılan döşeme; *android*: işletim sistemi; *sinematografik* (Fransızca): sinemaya ilişkin, sinemayla ilgili; *neon* (Fransızca): Atom sayısı 10, atom

ağırlığı 20,2, yoğunluğu 0,7 olan, sıvı durumuna getirilmiş havadan elde edilerek ışıık araçlarında kullanılan, havada pek az olarak bulunan, asal gazlar sınıfından bir element.

Halk ağzından da *tavukkarası* hastalık adını kullanmıştır. Halk ağzında kullanılan diğer bir kelime de *alaboz* kelimesidir. *Alaboz* kelimesi Giresun’da ekildiği halde her tarafı yeşermeyen tarla anlamında kullanılır. Samsun’da ise benekli hayvan anlamında kullanılır. Romanda ise *alaboz* kelimesine karmakarışık, bulutlu ve kasvetli bir yer gibi anlam yüklenmiştir.

Bu romanda ikilemelere de bolca yer verilmiştir. Garson *gevrek gevrek* güldü. (AAT/124). *Tıklım tıklım* doluydu. (AAT/105). Ay *yavaş yavaş* yükselmişti. *Tek tük* araba geçiyordu. *Eğri büğrü* mezar taşları. Dudakları *hafif hafif* hareket ediyordu. ... *katıla katıla* ağlamaya başladım... Daha birçok ikileme vardır, bu örnekler bir kaçıdır. Üçleme örneği de bulunmaktadır. *Tir tir titriyordum*.

Yazar romanda deyimlerden de yararlanır. Yazarın kullandığı deyimler iç çekmek, ciğerine işlemek (AAT/65), ödü kopmak, kolaçan etmek, göz atmak, kulak vermek...

4.1.2 Sanatlı Anlatımlar

Genel olarak bakıldığında romanın sade ve yalın bir dili vardır. Ancak yazar yer yer süslü cümlelere de başvurur, yani sanatlı anlatıma yer verdiği cümleleri de vardır. Yazar bazı olayları ve durumları anlatırken söz sanatlarından yararlanır, özellikle de benzetme ve kişileştirme sanatına yer verir. “*Şehir, bir kutudan takılarını seçip takmış gibiydi şimdi.*” (AAT/45) cümlesinde Nazlı Eray İstanbul şehrini bir kadına benzetir ve İstanbul’u kişileştirerek kişileştirme sanatı yapar.

“Sihirli bir görüntüydü bu; gözlerimi hafifçe kısmış, ağır ağır yükselen altın bir tabağı andıran aya bakıyordum.” (AAT/26) cümlesinde Nazlı Eray ayı altın bir tabağa benzetir.

Uyuyan eski evleri geçip caddeye çıkmıştım. (alışılmamış bağdaştırma; AAT/28). Odada o *kimliksiz akşamüstü ışığı* var gene (alışılmamış bağdaştırma; AAT/24). Bu havasız, kımiltısız odada sanki *bir elektriği Tanpınar adı*. (alışılmamış bağdaştırma AAT/24).

O canlı *kadavra yüzlü* kadın (benzetme) (AAT/54) Bugün nasılsın benim *sarı gülüm* (eğretileme) (AAT/52) Gölgeyi fark ettim o an. *Bir tortu gibi* başucumdaydı. (alışılmamış bağdaştırma) (AAT/78). Benim eski ortaokuluma yakın, okuldan kaçtığım günler gidip *badem kulaklı*, içi kestane şekeri dolu, *fare pasta* yediğim yer. (alışılmamış bağdaştırma) (AAT/115), Gece karanlığında beynim gövdemi yalnız bırakmış, bir yolculuğa çıkmış, *kahve telvesine benzeyen gölge* neredeyse ağızımdan bedenimin içine girmek üzere (benzetme) (AAT/78), Yarabim bu kaderi değiştir ve beni bu *ateşten gömlekten* kurtar (soyut kavramı somutla anlatma) (AAT/84) *Kafam bir azap makinesi sanki* (alışılmamış bağdaştırma) (AAT/182). *Ağırlığı bir dost kolu gibi* (benzetme) (AAT/88)

Düşüncelerim haciz altında gibi. (alışılmamış bağdaştırma) (AAT/182). Kapının dibine sinmiş, *sadık bir köle gibi* bekliyordu beni (benzetme) (AAT/228). Bir barajı kırıp parçalamış *bir su gibiydim*. (benzetme) (AAT/274). *Akşam ayazı da sırtımı sıvazlayıp duruyordu*. (kişileştirme) (AAT/61).

Nazlı Eray, Alay Emimi Sokağı'nı üslûp türlerinden sanatkârane üslûbu kullanarak anlatır:

“İşte bu تنها sokağın köşesinde durmuş, gecenin siyah ipekten bir örtü gibi nazlı nazlı şehrin, köprülerin, minarelerin, Sarayburnu'nun üstüne yayılmasını izliyordum.” (AAT/45)

Romanda küfürlere yer verilmez; ancak çok hafif de olsa hakaret içeren cümleler vardır. Örneğin Nazlı Eray garsona cep telefonuna Tanpınar ile ilgili bir mesaj geldiğini söyler. Garson mesajı okuyunca Tanpınar'ın bu şekilde eleştirilmesine sinirlenir ve üslup türlerinden eleştirel üslubu kullanarak Tolstoy, Nietzsche, Dostoyevski ve Kafka'yı eleştirir:

“O zaman Nietzsche de bir kör zırdeli, Tolstoy bir bunak, Dostoyevski yalnızca bir kumarbaz, Kafka da veremli bir salak” dedi. (AAT/212)

Romanda olaylar genel olarak diyaloglarla anlatılır, hiç diyalog bulunmayan sayfalar da vardır; ancak diyalog olmayan sayfa sayısı azdır. Romanda Nazlı Eray Ahmet Hamdi Tanpınar'ı anlatırken onun zaaflarından, zayıf ve güçlü yanlarından, eksikliklerinden söz ederken üslup türlerinden dramatik üslubu kullanmıştır.

Yazar, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Eşik* adlı şiirini yorumlarken üslup türlerinden mecazî üslubu da kullanmıştır:

“Satır satır incelikle işlemiş, bir duygu tomarı, bir ipekten çılgılık, bir kadifeden kalp, bir ibrişimden arzu yumağı...” (AAT/151)

Romanda anlatıcıya özgü cümleler de bulunmaktadır:

“Uykunun imparatorluğunun içine girmiştin bir kere.” (AAT/95)

“Bütün hayatım değişmiş, sanki bir olukta birikip bir musluktan akıyorum dünyaya.” (AAT/221)

Yazar bazı kelimeleri yan anlamlarında da kullanır:

Karşıda, *çıplak* bir yüksekliğin üstünde bir projeksiyon makinesi gördüm. (AAT/59)

Yazar romanında karşılıklı konuşmaları aktarırken, bir olayı veya bir durumu anlatırken genel olarak devrik cümle kullanmıştır:

Zaten dışarısı karanlıktı ben geldiğimde (AAT/12). *Narmanlı Yurdu'nun çok eskiden Rus hapishanesi olarak kullanıldığını anımsadım o an.* (AAT/19). *Bütün*

ayrıntılarını fotoğrafını çekmeye çalışıyordum gözlerimle. (AAT/20). Tanpınar'ın anılarında, mektuplarında yer alır bu dut ağacı. (AAT/41).

4.2 Zaman

4.2.1 Nesnel Zaman

Aydaki Adam Tanpınar romanında nesnel zaman çoğunlukla 2014 yılında geçer ancak olayların bir kısmı 1960'lı yıllarda geçtiği için zamanın 1960'lı yılları da kapsadığı söylenebilir.

4.2.2 Vaka Zamanı

Romanda olayın ne zaman başladığı belirtilmez; ancak bazı ipuçlarından olayların 2014 yılının kış mevsiminde başladığı anlaşılmaktadır.

Romanda iki türlü vaka zamanı vardır. Bunlardan biri anlatıcı ile Selami'nin içinde insan hayatı olan CD'leri bulmaya çalışması, diğeri de Nazlı Eray'ın Ahmet Hamdi Tanpınar'ı bulmaya çalışmasıdır.

Romanda olaylar Nazlı Eray'ın rüya aracılığıyla Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Narmanlı Yurdu'ndaki odasına gitmesiyle başlar. Nazlı Eray ara sıra Duşize Hanım'ın yanına uğrar ve ona Ahmet Hamdi Tanpınar'ı anlatır. Bir gece Alay Emine Sokağı'na gider ve orada ayın yüzeyine yansımış olan Tanpınar'a ait yazıları görür.

Alay Emine Sokağı'nda Baba ile karşılaşan Nazlı Eray ondan birçok şeyi öğrenir. Ara sıra kurs binasına da giden Nazlı Eray orada Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili yapılan çalışmalarını inceler. Tanpınar'ın Lebon Pastanesi mesajını alan Nazlı Eray Lebon Pastanesi'ne gider ve orada garsonla tanışır. Garson, Tanpınar'ın güncelerini okuyarak Nazlı Eray'a Tanpınar'la ilgili bilgiler verir. Nazlı Eray ara sıra Tanpınar'ın çevresindeki kişilerle de karşılaşır ve onlardan da Tanpınar ile ilgili bilgi alır. Nazlı Eray birkaç bölümde Ahmet Hamdi Tanpınar ile karşılaşır ve onunla sohbet eder. Nazlı Eray Adalet Cimcoz ile karşılaştıktan sonra 1960'lı yıllara gider.

Romanda olaylar kronolojik olarak ilerlemez. Çünkü anlatıcı bir yandan Ahmet Hamdi Tanpınar'ı bulmaya çalışırken diğer yandan da arkadaşı Selami'yle birlikte içine insan belleği ve ruhu sıkışmış olan CD'leri arar. Anlatıcının Selami'yle bulunduğu bölümler ara bölüm şeklinde verilmiş gibidir. Ancak romandaki olayların eşzamanlı olarak verildiği söylenebilir. Çünkü Nazlı Eray kurstaki öğrencilerin Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Lebon Pastanesi mesajını çözmesi üzerine Lebon Pastanesi'ne gider.

Romanda ara sıra Nazlı Eray'ın aile meseleleri üzerinde de durulur. Nazlı Eray bir yandan da gölgesi ile mücadele eder.

Nazlı Eray Ahmet Hamdi Tanpınar'ın, Melek Kobra'nın, Adalet Cimcoz'un, Nur Sabuncu'nun, Ferdi Tayfur'un, Yahya Kemal'in, Ahmet Haşim'in, Nesteren'in ve Mehmet Kaplan'ın hayatları hakkında bilgi verirken art zamanlı anlatım tekniğini kullanır; ara sıra kendisiyle ilgili bir anıyı anlatırken de bu teknikten faydalanır.

Bazı olaylar yaşanırken geçmiş ile şimdiki zaman birbiriyle çakışır. Örneğin birkaç bölümde Ahmet Hamdi Tanpınar ile Nazlı Eray karşılaşır ve sohbet ettiğinde şimdiki zaman ve geçmiş zaman iç içe geçer. Bazen de Nazlı Eray'ın Ahmet Hamdi Tanpınar'ın odasından aldığı aynanın içinden Ahmet Hamdi Tanpınar'ın döneminde yaşamış olan kişiler çıkar ve 2014 yılına gelir. Nazlı Eray 13 numaralı Mecidiyeköy otobüsüne biner ve 2014 yılından 1960'lı yıllara gider. Nazlı Eray Duşize Hanım'a Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili bir şeyler anlatırken Duşize Hanım'ın gençliği geçmişten gelerek yaşlı Duşize Hanım'ı ziyaret eder. Bu zamanlar arası geçişler rüya aracılığıyla olmaktadır.

Anlatıcı, Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili bilgileri onun taşradan İstanbul'a geldiği andan itibaren anlatmaya başlar. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın içindeki korku olgusunun nasıl oluştuğunu anlatmak için onun çocukluk yıllarından bahseder ve 1914

yılında Kerkük'te iken anneannesinin bahçesinde gördüğü dut ağacından neden korktuğunu anlatır. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Paris'te iken neler yaptığını ve orada kendini nasıl hissettiğini özet halinde anlatır. Tanpınar'ın Konya'da bulunduğu yıllarda başına gelen korkunç bir olayı anlatır. Tanpınar'ın, Adalet Cimcoz ve Mehmet Ali Cimcoz'la aralarının bozulmasından söz eder.

Mehmet Kaplan, anlatıcı yazara Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait günlüklerin nasıl eline geçtiğini, günlükleri yayımlamaya nasıl karar verdiğini anlatır. Ayrıca Ahmet Hamdi Tanpınar'ın milletvekili olmasının nedenini açıklar.

4.2.3 Yazma Zamanı

Nazlı Eray bu romanı 9 Aralık – 15 Mart 2014 tarihleri arasında yazmıştır.

4.3 Bakış Açısı

Romanın anlatıcısı yazardır. Ancak yazar da roman karakterlerinden biri olduğu ve hemen hemen bütün olayların içinde bulunduğu için eserin anlatıcısının anlatıcı yazar olduğu söylenebilir.

Roman hâkim bakış açısı ile yazılmıştır. Çünkü anlatıcı bazı olayların ne zaman olacağını bilir. Örneğin anlatıcı Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilk karşılaştığında güneşin doğmasıyla birlikte Tanpınar ortadan kaybolur. Birkaç bölümde Ahmet Hamdi Tanpınar ile karşılaşmış onunla sohbet eden anlatıcı etrafına bakar ve güneşin doğmasıyla Tanpınar'ın yok olacağını bilir ve bu duruma üzülür.

Bölüm 5

SONUÇ

Bu romanda her ne kadar fantastik öğelere yer verilmiş olsa da, romanın türü büyülü gerçekçiliktir. Çünkü romandaki bütün olaylar kahramanın, yani Nazlı Eray'ın rüyasında gerçekleşir; ayrıca zaman değişimleri ustalıkla bir şekilde yapıldığı için de bu romanın büyülü gerçekçilik türünde yazıldığı söylenebilir. Bu romanın biyografik/otobiyografik türde yazılmış bir roman olduğu da söylenebilir. Çünkü Nazlı Eray ara sıra kendi hayatından kesitlere de yer verir; ama ağırlıklı olarak da Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hayatını anlatır.

Bu romanda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Nesteren'e olan aşkıdan, Avrupa'ya yaptığı seyahatlerden ve Avrupa'da iken neler yaptığından, günlüklerinden ve bavulundan, Ahmet Hamdi Tanpınar hakkında çıkan dedikodulardan ve ona yönelik yapılan eleştirilerden söz edilmektedir. Nazlı Eray bu romanda diğer eserlerinden farklı olarak Türk edebiyatının önemli kişileri olan Ahmet Hamdi Tanpınar, Yahya Kemal, Ahmet Haşim ve Mehmet Kaplan'a yer vermiştir.

Nazlı Eray, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın günlüklerinden yararlanarak Ahmet Hamdi Tanpınar'ın Narmanlı Yurdu'nda geçen düzensiz ve yalnız hayatını, iç dünyasını, aşklarını, çalışma disiplinini ve çektiği sıkıntıları anlatır.

Romanda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın yakın çevresi, Tanpınar'ın hayatının geçtiği mekânlar ve şehirler ve Nazlı Eray'ın otobiyografisinden gelen unsurlar da – bazen birbirleriyle kesişerek – yansıtılır.

Roman karakter, mekân, dil ve üslûp açısından zengindir. Yazar romanı yazarken birçok üslûp türünden, söz sanatlarından ve deyimlerden yararlanmış, özgün cümleler kullanarak akıcı ve sürükleyici bir eser meydana getirmiştir. Romanda bazı olaylar tekrar tekrar anlatılmıştır. Bu romanda yazar özellikle de doğa, zaman, korku, düş ve gerçek kavramlarına yer verir.

Nazlı Eray Ahmet Hamdi Tanpınar'ın hayatını kronolojik bir şekilde anlatmamıştır. Art zamanlı anlatım tekniğini kullanarak ve ara sıra zamanda sıçramalar yaparak onun hayatındaki önemli olayları ya da kendisinin ilginç bulduğu olayları anlatmıştır.

Anlatıcı yazar olayların merkezinde yer alır. O, bu romanda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın anlaşamadığını vurgulamak istemiştir. Romanda Nazlı Eray, Baba, Lebon Pastanesi'nde çalışan garson, Arif, kurs binasındaki öğretmenler ve öğrenciler ayın yüzeyinde beliren Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait yazıların farkındadır. Nazlı Eray Alay Emine Sokağı'na gittiği zaman gökyüzünde beliren ayı seyreder ve ayın yüzeyindeki yazıları okuyamasa da bu yazıların Ahmet Hamdi Tanpınar'a ait olduğunu bilir. Çevredeki diğer insanlar ayın üzerine yansıyan yazıları görmezler veya görseler bile bu olay onların dikkatini çekmez.

Bu romanda Nazlı Eray'ın bireysel sorunlara ve psikolojik temaya yönlendiği söylenebilir. Çünkü Nazlı Eray kendisinin ve diğer karakterlerin – özellikle de Ahmet Hamdi Tanpınar'ın – ne gibi sorunları olduğunu ortaya koymaya çalışır. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın neden yalnız kaldığı ve böyle bir yaşamı tercih ettiği sorunları üzerinde durur. Nazlı Eray'ın kendi gölgesiyle olan mücadelesi psikolojik bir sorun gibi görünür. Ahmet Hamdi Tanpınar da annesini kaybettiği ve dut ağacının tesirinde olduğu için psikolojik sorunlar yaşamaktadır.

Anlatıcı yazar romanda Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "*Ne İçindeyim Zamanın*" şiirine yer verir. Bu şiire yer vererek aslında Ahmet Hamdi Tanpınar'ın zamanına ait bir insan olmadığını ancak onun eserlerini okuduğu için kendisini o zamanın içinde hissettiğini belirtmek ister.

Romandaki bütün kişiler yazarın bakış açısından yansıtılır. Nazlı Eray'ın Ahmet Hamdi Tanpınar'ı ne kadar çok sevdiği ve ona karşı hayranlık beslediği her halinden bellidir; Ahmet Hamdi Tanpınar'a olan sevgisi ve hayranlığı yazdıklarına da yansır. Nazlı Eray, Ahmet Hamdi Tanpınar ile ilgili düşüncelerini ve onun eserleri ile ilgili yorumlarını romandaki karakterler aracılığıyla aktarır. Nazlı Eray bu romanda Ahmet Hamdi Tanpınar'ı bütün gerçekliğiyle yansıtmaya çalışmıştır.

Nazlı Eray'ın Ahmet Hamdi Tanpınar'a kendisini bu kadar yakın hissetmesinin bir nedeni belki de her ikisinin annelerine olan düşkünlüklerinde de aranabilir. Ahmet Hamdi Tanpınar annesi için *Annem İçin* adlı bir şiir yazmıştır. Nazlı Eray da annesi için *Uyku İstasyonu* adlı romanını yazmıştır.

Nazlı Eray diğer eserlerinde olduğu gibi bu romanında da rüya motifine ve fantastik öğelere yer verir.

Nazlı Eray, Franz Kafka ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın birçok ortak yönü olduğunu söyler. Kafka'nın romanlarının ve günlüklerinin ölümünden sonra yayımlandığını ve bu eserlerin büyük kitlelere ulaştığını söyler; Kafka'nın sevgilisi Milena ve nişanlısı Felice ile doğru dürüst bir ilişki yaşamadığından bahseder. Nazlı Eray Franz Kafka'yı olağanüstü yenilikçi bir yazar olarak görür ve Franz Kafka'nın gençliğinin boşa gittiğini düşünür. Nazlı Eray *Aydaki Adam Tanpınar* romanında Franz Kafka ile ilgili bu bilgileri verirken Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ve Franz Kafka'nın sadece bu yönlerden birbirlerine benzediğini düşünmüş gibi bir hali vardır.

Ancak Kafka'nın Milena ve Felice ile doğru dürüst bir ilişki yaşamamasının nedeni evliliğin sanat hayatını etkileyeceğinden korkmasıdır. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın neden doğru dürüst bir ilişki yaşayamadığı belli değildir.

Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ve Franz Kafka'nın eserlerinin ölümlerinden sonra büyük kitlelere ulaştığı ise bilinen bir gerçektir.

Bu romanda fantastik bir unsur olarak kullanılan ayna modern edebiyatta da önemlidir. Örneğin Harry Potter'da da ayna motifi kullanılır.

KAYNAKLAR

- Akıncı, T. (2019), *Cumhuriyet'te Beyoğlu: Kültür, Sanat, Yaşam (1923-2003)*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Aktaş, Ş. (1998), *Edebiyatta Üslûp ve Problemleri*, 3. baskı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Aktaş, Ş. (1984), *Roman Sanatı ve Roman İncelemesine Giriş: Anlatma Esasına Bağlı İtibarî Metinlerin İncelenmesi*, Ankara: Birlik Yayınları.
- Asna, B. (2015), *Ahmet Hamdi Tanpınar'ın "Ne İçindeyim Zamanın", Adlı Şiirinde İmgeye Dayalı Felsefik Çıkarımlar*, Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı: 4
- Balık, M. (2011), *Latife Tekin'in Romancılığı*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi.
- Çetin, N. (2021), *Roman Çözümleme Yöntemi*, 17. baskı, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Emir D. , Diler, H. E. (2011), *Büyülü Gerçekçilik: Latife Tekin'in Sevgili Arsız Ölüm ve Angela Carter'in Büyülü Oyuncakçı Dükkânı İsimli Eserlerinin Karşılaştırması*, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi, sayı: 30
- Enginün, İ. ve Kerman, Z. (2020), *Günlüklerin Işığında Tanpınar'la Baş Başa*, 8. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Eray, N. (2014), *Aydaki Adam Tanpınar*, İstanbul: Doğan Kitap.

- Eray, N. (2011), *Tozlu Altın Kafes: Yaşamımdan Anılar*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Eray, N. (2013), *Bir Rüya Gibi Hatırlıyorum Seni: Yaşamımdan Anılar 2*, İstanbul: Doğan Kitap.
- Eray, N. (27 Şubat 2020), *Büyülü Gerçekçilik; Parçalanan Kristal!*, Cumhuriyet Gazetesi Kitap Eki.
- Işık, İ. (2004), *Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi*; cilt 1, 2 ve 3. cilt, Ankara: Elvan Yayınları.
- Kaplan, M. (2013), *Tanpınar'ın Şiir Dünyası*, 6. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karabulut, M. , Ö. H. (2018), *Latife Tekin'in "Buzdan Kılıçlar" Romanı Üzerine Bir Tahlil Denemesi*, Adıyaman Üniversitesi, Edebi Eleştiri Dergisi, Cilt II, sayı II.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (2016), *Ahmet Haşim*, 5. baskı, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kerman, Z. (1992), *Tanpınar'ın Mektupları*, 2. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Narlı, M. (2002), *Orhan Kemal'in Romanları Üzerine Bir İnceleme*, Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Tanpınar, A. H. (2020), *Beş Şehir*, 48. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tanpınar, A. H. (2007), *Yahya Kemal*, 6. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.

- Tanpınar, A. H. (2018), *Aydaki Kadın*, 6. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tanpınar, A. H. (2019), *Hep Aynı Boşluk: Denemeler, Mektuplar, Röportajlar*, 4. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tanpınar, A. H. (2020), *Bütün Şiirleri*, 26. baskı, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Tepebaşılı, F. (2001), *Edebiyat ve Roman*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Toyman, Y. Ö. (2006), *Nazlı Eray'ın Roman Dünyasında Düşü ve Büyülü Gerçekliğin Kurgusu İle Fantastik Unsurlar*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi.
- Tunçel, A. U. (2017), *Eşikte Duran Bir Roman: "Aydaki Adam Tanpınar"*, Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Folklor Edebiyat Dergisi, cilt 23, sayı:90
- Yeşil, E. Ş. (2011). "*Mor Salkımlı Hüzün Narmanlı Han*", Beyoğlu Dergisi, Ağustos 2011.